Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT | פּרייז 15 גראָשען | הײנט 8 זײטען

נײער פאָלקסבלאַט

№ 125 | Łódź, Poniedziałek 1 czerwca 1931 r. | נײנטער יאָהרגאַנג | לאָדז, מאָנטאָג ט״ז סיון תרצ״א | № 125

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: לאָדז, פּעטריקאָווער 21, טעל. 224=71

אויפרעגונג צווישען יודען אין א״י

צוליב א נײער רעגירונגס-פעראָרדנונג וועגען באָדען-פערקויף

ירושלים. 31. (יט״א טעלעגראַפיש).
אין דער הײנטיגער אָפיציעלער „גאַזעט" פון דער א״י־רעגירונג איז פעראָפענטליכט געוואָרען אַ נײע פעראָרדנונג וועגען באָדען־פערקויף אין א״י.

די פעראָרדנונג איז אַרויס אויף איין יאָהר.

איינע פון די הויפּט־תקנות איז, אַז אָהן דער בעשטעטיגונג פון געריכט קאָן מען נישט בעזײטיגען די פּאַכטערס פונ״ם באָדען.

די פּאַכטערס וועלען קענען בעזײטיגט ווערען נאָר אין דעם פאַל, ווען זײ צאָהלען נישט קײן פּאַכט געלד אָדער בעאַרבײטען נישט דעם באָדען.

עס קענען אויך נישט בעזײטיגט ווערען די פּערזאָנען וואָס פּאַשען זײערע בהמות פינף יאָהר אויף דעם באָדען. זײ קאָנען נאָר בעזײטיגט ווערען אין דעם פאַל, ווען ס׳וועט דערוויזען ווערען, אַז דער מיט וועט נישט צוגענומען ווערען זײערע פּרנסה־קוועלען.

די פעראָרדנונג האָט אַרויסגערופען אַ געוואַלדיגע בעאונרוהיגונג און אויפרעגונג אין יודישען ישוב.

בכלל איז צו זעהען אַז די פעראָרדנונג איז אַרויסגעגעבען געוואָרען אין אײלעניש.

אונטערגעשריבען איז זי פון שטעלפערטרעטער פון הויך־קאָמיסאַר הגם דער הויך־קאָמיסאַר קומט שוין מאָרגען צוריק קיין א״י,

אין די רעגירונגס־קרײזען פערענטפערט מען זיך, אַז די פעראָרדנונג איז אַרויסגעגעבען געוואָרען צוליב דער עפענטליכקײט אין א״י.

סדר-היום פון דער זיצונג פון דעם פּאָליטישען קאָמיטעט ביי דער אַגענץ

לאָנדאָן, 31. (יט״א טעלעגראַפיש).
אויף דער זיצונג פון דעם פּאָליטישען קאָמיטעט בײ דער אַגענץ, וועלכע וועט פאָרקומען דעם 14 יולי וועט אָפּגעריכט ווערען אַ הזכרה נאָך מאַרשאַל׳ן.

ד״ר ציירוס אַדלער וועט האַלטען אַ רעדע וועגען די פּראָבלעמען פון דער יודישער אַגענץ.

ווייצמאַן וועט האַלטען אַ פּאָליטישען רעפעראַט

ד״ר רופּין — וועגען דער פּראַקטישער אַרבייט אין א״י און ד״ר וואַסערמאַן — וועגען די פינאַנצען פון דער אַגענץ.

דערהרגעט און בערויבט א בריף=טרעגער

סטאַניסלאַוואָוו, 31 (ספּ. טעל.) אין ראָהאַטין האָט מען הײנט ערמאָרדעט א בריף־טרעגער און בײ איהם צוגערויבט 200 זלאָטיס און עטליכע ווערט-בריף.

לאָנדאָנער „טײמס" וועגען אַראַבישער אַנטי-יודישער פּאָליטיק

לאָנדאָן, (יט״א) דער „טײמס" האָט פערעפענטליכט אַ לענגערע קאָרעספּאָנדענץ פון א״י אין וועלכער עס ווערט צוו. אַנד. געזאָגט:

„נישט קוקענדיג דערויף, וואָס די אַראַבער זענען בעקאַנט מיט זײערע משפחה־אַדומריסעגישען און נישט געקוקט אויף די קריסטליך־מוזולמענישע שטרײטען צווישען די אַראַבער, איז די אַראַבישע פיהרער געלונגען צו פעראײניגען די אַראַבישע עפענטליכע מײנונג אין אַ געמײנזאַמען האָס לגבי די יודען. דער דאָזיגער האָס האָט דערגרײכט זײן קולמינאַציאָנס־פונקט בעת די אויגוסט־אונרוהען אין יאָהר 1929, איז אָבער נאָך איצט נישט אָפּגעשוואַכט געוואָרען, די שאָו־קאָמיסיע, דער בעריכט פון סער דזשאָן סימפּסאָן און דער עיקרשט דאָס לעצטע ווײס־בוך, האָבען געליפערט די אַראַבער פּאָליטישע אַמוניציע, איצט זענען די אַראַבישע פיהרער צוגעטרעטען צו אַ נײער אַקציע, וועלכע שטרעבט נאָכצוטון די יודישע אַרבײטער־מעטאָדען כדי צו דערגרײכען אַ פינאַנציעלע און ווירטשאַפטליכע זעלבסטאויסהאַלטונג, די אַראַבער ווערען גערופען צו שטיצען די הײמישע פּראָדוקציע און זענען צוגעטרעטען שאַפען אַן אײגענעם נאַציאָנאַלען פאָנד דורך זאַמלען פרײוויליגע קלײנע נדבות, דער דאָזיגער פאָנד איז אַ גענויע קאָפּיע פון קרן־קימת לישראל, די וואָס בעשטײערען זיך לטובת דעם אַראַבישען נאַציאָנאַל־פאָנד, בעקומען וואַהל־רעכט, צום אַראַבישען קאָנגרעס".

פאַבריק פון פאַלש געלד אויף א צמענטאַרזש

סאָסנאָוויץ, 31. (טעלעפאָניש). נעכטען נאָכמיטאָג האָט די פּאָליצײ אַרעסטירט אין זאַגוזשע אַ געוויסען קוואַטערסקי מיט זײן פרוי, בעת אַ רעוויזיע אין זײער וואוינונג האָט מען געפונען 6 טױזענד פאַלשע באַנקנאָטען צו 10 זלאָטעס.

ווי ס׳האָט זיך אַרויסגעשטעלט, האָט קוואַטערסקי געפינען די באַנקנאָטען אויפ׳ן צמענטאַזש און געוואָלט זײ לאָזען אין פערקעהר.

די פּאָליצײ האָט דעריבער געמאַכט אַ רעוויזיע אויפ׳ן צמענטאַזש. די רעוויזיע האָט געגעבען סענסאַציאָנעלע רעזולטאַטען.

אונטער אַ בוים האָט מען געפונען פיל מאַטריצען און צינק־פּלאַטען וועלכע זענען געווען בעשטימט אויסצואַרבײטען 10 און 20 זלאָטי־מטבעות.

אונערהערטע שענדונג פון א יודישען בית-עולם אין ראַדאָשיץ

ראַדאָשיץ, 31 (טעלעפאָניש) אומבעקאַנטע כוליגאַנעס האָבען זיך אַרײנגעריסען אויפ׳ן אַלטען בית-עולם און אויף א אונערהערטען אופן געשענדעט מצבות, זײ האָבען אויך געשענדעט דעם אוהל פון רבי ר׳ בער זצ״ל.

דער ראַדאָשיצער רב ר׳ ישראל יוסף האָט זיך געווענדעט צום דאָרטיגען גלח וועגען ענטדעקען די שולדיגע.

א באָמבע אַראָפּגעפאַלען פון אַן אַעראָפּלאַן און אַרויסגערופען א שרפה

קראָקאָ, 31. (טעלעפאָניש). נעכטען נאָכמיטאָג איז פון היגען פליה־פּלאַץ אַרויסגעפליגען אַ מיליטערישער אַעראָפּלאַן אויף איבונגען, אין אַ געוויסען מאָמענט האָט זיך פון אַעראָפּלאַן אָפּגעריסען אַ באָמבע און אַרויפגעפאַלען אויפ׳ן דאַך פון אַ געוויסען יאַקוב מײער. די באָמבע האָט אַדורכגעשלאָגען דעם דאַך און געפאַלען אויף די טרעפּען, די באָמבע האָט אויפגעריסען און ס׳איז ענטשטאַנען אַ שרפה. קײן מענשליכע קרבנות זענען צום גליק נישט געווען.

יודישער קיבוץ פון עסטלאַנד בעעהרט

לאַצקי-בערטאָלדי צו זײן 50-יעהריגען געבורטסטאַג

ריגע, (יט״א) דער בעוואוסטער יודישער כלל־טוער, געוו. מיניסטער פאַר יודישע ענינים אין אוקראַינע און איצט רעדאַקטאָר פון דער ריגער יודישער צײטונג „פרימאָרגען" ד״ר לאַצקי-בערטאָלדי, האָט די טאָג געפײערט זײן 50-יעהריגען געבורטסטאַג. אין צוזאַמענהאַנג דערמיט האָט די יודישע קולטור-פערוואַלטונג פון עסטלאַנד — דער אויספיהר-אָרגאַן פון דער יודישער אויטאָנאָמיע אין עסטלאַנד — צוגעשיקט ה׳ לאַצקי-בערטאָלדי אַ בריף מיט פאָלגענדען אינהאַלט:

„אַלס אנדענקונג פון אײער 50-יעהריגען געבורטס-טאָג און אײער לאַנגיעהריגער טעטיגקייט פאַר די אינטערעסען פון יודישען פאָלק און קעמפער פאַר דער אידעע, ווי אויך פּראַקטישער פערווירקליכונג פון דער קולטור-אויטאָנאָמיע, האָט די קולטור-פערוואַלטונג בעשלאָסען אויסצוהענגען אײער בילד אין די רוימען פון קולטור-פערוואַלטונג.

קופּאָן № 21
פון גרויסען
פּרעמיען-קאָנקורס
פון „נײעם פאָלקסבלאַט"
כדי זיך צו בעטײליגען אין פּרעמיען-קאָנקורס איז גענוג
צו צושטעלען בלויז 30 קופּאָנען

6 מענשען דערטרונקען געוואָרען

באָדענדיג זיך אין דער ווײסעל

וואַרשאַ, 31 (טעלעפאָניש) צוליב דער גיוויסער היץ וואָס האָט הײנט געהערשט אין וואַרשאַ זענען אויף די פּלאַזשעס געווען עטליכע טױזענד מענשען, בעת׳ן באָדען זיך זענען דערטרונקען געוואָרען 6 מענשען, דערונטער 2 פרויען, צווישען די דערטרונקענע געפינט זיך א יודישער יונגערמאַן, וועמענס נאָמען ס׳איז נאָך נישט פעסטגעשטעלט געוואָרען.

פערגוואַלדיגט א יודישע פרוי אין תל-אביב

ענגלישע זעלנער האָבען זיך אַזויאַרום פערווײלט

תל-אביב, 31 (ספּ. טעל.) א יודישע פרוי אין תל-אביב, וועלכע איז אהײמגעגאַנגען שפּעט בײנאַכט פון טעאַטער איז בעפאַלען געוואָרען דורך א גרופּע ענגלישע זעלנער וועלכע האָבען זי פערשלעפּט און פערגוואַלדיגט, אויף דעם געשרײ פון דער פרוי זענען זיך צונויפגעלאָפען מענשען, וועלכע האָבען די פרוי געפינען א פערחלשטע.

דער „דבר" פרעגט צו די אַרבײטער-רעגירונג האָט אַהערגעשיקט זעלנער, כדי זײ זאָלען שענדען יודישע פרויען.

טראָצקי בעט די אינטערווענץ פון די ענגלישע סאָציאַליסטען

לאָנדאָן, (יט״א) „דײלי מײל" טײלט מיט, אַז די סאָציאַליסטישע מיטגלידער פון פּאַרלאַמענט האָבען בעקומען צוגעשיקט פון לעוו טראָצקי קאָפּיעס פון אַ מעדיצינישע בעשײניגונג, וועלכע ער האָט בעקומען איבער׳ן מצב פון זײן געזונד פון אַ בעריהמטען ענגלישען מעדיקער. טראָצקי בעט די סאָציאַליסטען, אַז זײ זאָלען אויסנוצען זײער אײנפלוס, כדי מען זאָל איהם אַרײנלאָזען קיין ענגלאַנד. „דײלי מײל" בעמערקט, אַז עס אונטערליגט נישט קײן צווײפעל, דאָס די מעדיצינישע הילף, וועלכע איז נויטיג טראָצקי׳ן, קען מען בעקומען אויך אין טערקײ, צוליב וואָס עס איז נישט נויטיג, אַז ער זאָל זיך בעזעצען אין ענגלאַנד.

„אנגעדרייט פאַר׳ן אויער"...

פּראַוודאַ טאַדעלט די יודישע פּרעסע אין סאָוויעטען-פערבאַנד

מאָסקווע, (י.ט.א.) „פּראַוודאַ" פערעפענטליכט א גרעסערען אַרטיקעל, אין וועלכען עס ווערט שאַרף קריטיקירט די טאַקטיק פון די דרײ גרעסטע יודישע צײטונגען אין סאָוויעטען-פערבאַנד „עמעס" „שטערן" און „אָקטיאַבר", בעת דער לעצטער אַקציע פון איבערזידלען יודען פון די קלײנע שטעטלעך אויף די קרימער און בירא-בידזשאַנער קאָלאָניעס. „פּראַוודאַ" רעכענט אויס א רײה פאַלשע פּראָפּאַגאַנדע שריט פון די דאָזיגע צײטונגען און האַלט, אַז זײ זענען מיטפעראַנטוואָרטליך פאַר דעם מאַסענווײזען ענטלויפען פון די יודישע קאָלאָניעס.

די יודישע פּרעסע, שרײבט „פּראַוודאַ", האָט אויך געדאַרפט מעהר אכטונג געבען אויף דער טעטיגקייט פון „קאָמזעט" און „אָזעט", מחמת בײ אַנ׳ענטשפּרעכענדער קאָנטראָל פון דער עפענטליכער מײנונג וואָלט מען געקאָנט אויסמײדען דעם קאַטאַסטראָפאַלען מצב, אין וועלכען עס געפינט זיך הײנט־צו־טאָג די יודישע קאָלאָניזאַציע אויף קרים און בירא-בידזשאַן.

ח׳ אַמאַליע ליבראַך
דעם טיפסטען בײלײד צוליב׳ן טויט פון דײן ברודער
ב. ע.
ליבראַך
בערנאַרד
דריקט אויס
דאָס פּערסאָנאַל
פון דער יודישער קהלה=קאַנצעלאַריע
3245

Z intencji zaślubin
p. BELI WRZOŃSKIEJ
z p. JAKÓBEM WAJSBROTEM
życzymy wiele szczęścia i różowej przyszłości
Tola Zylberberżanka,
Władysław Frajman.
3249

קאמוניסטן־דעמאנסטראציעס אין ווארשא

עטליכע קרבנות געפאלען אין גאס

ווארשא, 31. (טעלעפאניש פון [illegible] קאָר־רעספאנדענט). ווי בעקאנט האט די צענטראל־קאָמי־סיע פון די פראָפעסיאָנעלע פעראייניגן (פ.פ.ס. און „בונד") אויף היינט צונויפגערופען 2 גרויסע מיטינגען אויף ווארעצקא 7 און אויף באלעווקי 34, אין די רעזאָלוציעס וואָס זענען אָנגענומען געוואָרן ווערט פראָטעסטירט געגען די רעדוקציע פון די לוינען און ס'ווערט פערלאַנגט אַ 40־שעהדיגע אַרבייטס־וואָך.

די קאָמוניסטען האָבען אויסגענוצט די דאָזיגע געלעגענהייט און איינגעאָרדענט גאַסען־דעמאָנ־סטראַציעס אין פערשידענע טיילען פון שטאָט. אָנגעהויבען האָבען זיי ביים זאַקסישען גאָרטען, דאָרט איז ענטשטאַנען אַ טומעל, מ'האָט די דע־מאָנסטראַציע פונאַנדערגעיאָגט און די קאָמוניסטען האָבען זיך פערזאַמעלט אויף מאַרשאַלקאָווסקא גאס וואו זיי האָבען אויסגעהאַקט עטליכע אויסשטעלונגס שויבען ביי הערזע, ביי די געברידער הירשפעלד, און אַנדערע.

פאַרנאַכט האָבען זיך די דעמאָנסטראַציעס איי־בערגעחזרט, אין דער יודישער געגענד, אויף עק סאָלנאַ גאָס זענען פלוצלונג געפאַלען עטליכע שאָ־סען און ס'איז שווער פערוואונדעט געוואָרען דאָס פרליין מרים שולמאַן, וועלכע איז צופעליג פער־ביי־געגאַנגען אין גאַס. אין אַ שווערען צושטאַנד איז זי אָפגעפיהרט געוואָרען אין שפיטאָל.

בעת דער דעמאָנסטראַציע אויף עק נאַלעווקי און גענשא איז שווער פערוואונדעטגעוואָרען דער 82־יעהריגער יוד שלמה האַסון.

האַלב 8 אין אָוועגד איז פאָרגעקומען אַ דע־מאָנסטראַציע אויף נאָוואָליפקי גאַס, פון אַ רע־וואָלווער שאָס איז דערהרגעט געוואָרען אַ יודיש מיידעל, איהר נאָמען איז נאָך נישט געלונגען פעסט־צושטעלען.

בלוטיגע אונרוהען אין טשעמעשנא

ביד גאָשטש, 30. (טעלעפאָניש). עהערגעכ־טען זענען אין שטעטעל טשעמעשנא פאָרגעקומען בלוטיגע געשעהענישען, אַנ'אַרבייטסלאָזער לוק־שטעל, וועלכען מ'האָט עקסמיסירט פון זיין וואוי־נונג, האָט זיך אָװעקגעלעגט מיט זיין פרוי און קינ דער פאַר דער טיר, פון מאַגיסטראַט. די פאָליציי האָט איהם געוואָלט פון דאָרט בעזייטיגען, אָבער לוקסטעל האָט געשטעלט אַ [illegible] אַנד און פער־וואונדעט אַ פאָליציאַנט. דעם עקסמיסירטען צו־הילף איז אויך געקומען אַ גרויסער המון, וועל־כער האָט אָנגענומען אַ דראָהענדע שטעלונג בנוגע דער פאָליציי.

די פאָליציי האָט געשאָסען און פערוואונדעט 7 פערזאָן, פון זיי 2 שווער.

די ענגליש־אינדישע קאָנפערענץ ביים „קיילעכדיגען טיש"

לאָנדאָן, (ספ. טעל.) פון אינדיען מעלדעט מען, אַז אין רעזולטאַט פון דער קאָנפערענץ פון אויספיהר־קאָמיטעט פון נאַציאָנאַל־קאָנגרעס מיט'ן וויצע־קעניג ווערט דערוואַרט אַ קאָמוניקאַט וועגען דער קאָנפערענץ ביים „קיילעכדיגען טיש" וואָס ווערט צונויפגערופען אין לאָנדאָן אין דער ערשטער וואָך פון סעפטעמבער, צווישען די 8 מיטגלידער וואָס פאָהרען צו דער קאָנפערענץ וועט זיך, אויך, געפונען גאַנדי.

ווענען גורל פון לערער־סעמינאר און טעכניקום אין ווילנע

דער קראָקאָווער „אילוסטר. קוריער צאָדז." שרייבט:

דער ווילנער קוראַטאָר האָט דערקלערט אַז „דער טעכניקום און סעמינאַר וועלכע זענען געשלאָ־סען געוואָרען צוליב קאָמוניסטישע אַקציעס אין די דאָזיגע שולען, וועלען אין דער געהעריגער צייט צוריק בעקומען זייער רעכט".

היטלער בעקומט א האלבן מיליאן מארק פון דער שווערער אינדוסטריע

בערלין, 31. (ספ. טעל.) דער פערבאַנד פון די הויטען אין עסען (רוהר־ראַיאָן) האָט בעשלאָסען צו געבען דער נאַציאָנאַל־סאָציאַליסטישע פאַרטיי אַ סובסידיע פון אַ האַלבען מיליאָן מאַרק, פון דער קאַסע פונ'ם פערבאַנד. אייניגע מיטגלידער פון פערבאַנד זענען געווען געגען דעם, אָנווייזענדיג אויף די „סאָציאַליסטישע "פאָדערונגען פון היט־לערס פאַרטיי, דערויף האָט מען זיי געענטפערט: „גייט, וואָס פערופט איהר זיך אויף די פראָגראַם! מען ווייס גאַנץ גוט וואָס פאַר אַ בעדייטונג זי האָט אין דער דאָזיגער בעוועגונג, אַ חוץ דעם האָבען מיר בעקומען אין דעם פרט גענוגענדע גאַראַנטיעס".

אזוי ווי אין דאנציג שלאגט מען יודען

דארף דארט נישט פארקומען די מזרחי־קאנפערענץ

ווארשא, 30 (יט"א טעלעפאָניש) די צענ־טראַלע פון מזרחי אין ירושלים האָט, ווי בעקאַנט, גערופען אַ מזרחי־קאָנפערענץ אין דאַנציג אויף דעם 29 יוני.

ה' פאַרבשטיין, אַלס פרעזעס פון „מזרחי" אין פוילען, האָט טעלעגראַפירט צום צ. ק. אַז צו־ליב די היטלער־אָנפאַלען אויף יודען אין דאַנציג זאָל די קאָנפערענץ איבערגעטראָגען ווערען אין אַנ'אַנדערער שטאָט, ווייל אין געגענפאַל וועלען זיך די פוילישע מזרחיסטען נישט בעטייליגען אין איהר.

ביי א היטלערישע שמחה

שלאגט מען דערוויל יודען

ברעסלוי, 30 (ספ. טעל.) אין ברעסלוי קומען איצט פאָר גרויסע היטלערישע פייערליכ־קייטען מיט'ן אָנטייל פון געוועזענעם דייטשען קראָנפרינץ. ביי דער דאָזיגער שמחה איז מען בע־פאַלען יודען אויף די גאַסען און זיי געשלאָגען.

פאר יודישע שפיטאלען אין פוילען

איז געזאמעלט געווארען 38 טויזענד דאלאר

ניו־יאָרק, 31 (ספ. טעל. די זאַמלונג לטובת די יודישע שפיטאָלען אין פוילען האָט גע־געבען אין פערלויף פון איין טאָג 38 טויזענד דאָלאַר.

ספארט־בעוועגונג

פוסבאל

שבת און זונטאָג האָבען זיך געטראָפען אין מייסטערשאַפטס־פערמעסטונגען די 4 קלובען וועלכע פיהרען אַזאַ פערביטערטען קאַמף יועגען דעם ער־שטען אָרט אין דער טאַבעלע, וועגען דער מייס־טערשאַפט פון קלאַס „אַ", אַ חוץ דעם מעטש צווי־שען „אָרקאַן" און „הכח" וועלכער איז, ווי מיר האָ־בען שוין געשריבען, פערשפילט געוואָרען דורך דער יודישער מאַנשאַפט מיט 1:3 האָט זיך נעכטען אויך פערמאָסטען

ו. ק. ס. — ל. ט. ס. ג. 0:1

דער לידער פון דער „אַ" קלאַס האָט גלאַט פערשפילט ביי דער מיליטערישער מאַנשאַפט, וועל־כע איז לעצטענס געווען אין אַ שוואַכער פאָרם, דער זיג פון ו.ק.ס. איבער ל.ט.ס.ג. האָט געגעבען ווייטערע האָפנונגען די מיליטער־לייט זיך אַרויפ־צובעקומען אין אויבענאָן פון דער טאַבעלע.

ל.ט.ס.ג. דורך איהר מפלה ווידער מוז אָפּ־טרעטען דאָס ערשטע אָרט דער קאַראַלעווער „גאַנ־שאַפט „אָרקאַן". אויפ'ן צווייטען אָרט בלייבט ל.ט. ס.ג., דאָס דריטע אָרט פערנעהמט „הכח" און דאָס פערטע ו.ק.ס.

###ווידזעוו — סטזשעלעצקי 1:2

„ווידזעוו" געהט פון נצחון צו נצחון אָפטרייס־לענדיג זיך פון די מפלות, וועלכע „ווידזעוו" האָט געליטען ביים אָנהויב פון די מייסטערשאַפטס־שפילען.

מייסטערשאפט פון „בע"-קלאס

טור — זיעדנאטשאנע 1:3

טור האָט געשפּילט מיט אַ קלאַס העכער פון דער פאַבריקס־מאַנשאַפט.

צוליב דעם וואָס דער פוילישער פוסבאַל־פער־באַנד האָט נאָך נישט ערלעדיגט די פאָרמאַליטעטען וואָס דרינגען אַרויס פון דער פעראייניגונג פון „חשמונאי" מיט „קדימה", איז אָפגערופען געוואָרען דער מייסטערשאַפטס־מעטש „מכבי"־ „סאָקאָל".

הכח II — ארקאן II 2:6

מייסטערשאפט פון „צע"־קלאס

הוראגאן — מארגענשטערן 1:9

גייער — שטערן 0:6

סאלעיאווי — יוטזשענקא 0:2

ספארט־יום־טוב פון די פאלקס־שול־קינדער

אין צוזאַמענהאַנג מיט די פייערליכקייטען פון דער „יאָך פון קינד" איז נעכטען פאָרגעקומען אויפן פלאַץ פון ו.ק.ס. אַ גרויסע ספּאָרט־פייערליכקייט פון די פאָלקס־שול־קינדער. דעם פעסט האָבען בייגעוואוינט: גענעראַל מאַלאַכאָווסקי, קוראַטאָר גאַדאַמסקי און סטאַראָסטא דיכדאַלעוויטש. אין די גימנאַסטישע איבונגען האָבען אַנטיילגענומען 2000 יונגלעך און 1200 מיידלעך, אַלע איבונגען האָבען געמאַכט אַנ'אימפאָזאַנטען איינדרוק.

די דאָזיגע ספּאָרט־איבונגען זענען געווען די עלימינאַציע פאַר דעם אַלפוילישען ספּאָרט־יום־טוב אין ספּאַלע פאַר'ן מלוכה־פרעזידענט.

ספארט־שפילען

נעכטען איז פאָרגעקומען דער לעצטער מייס־טערשאַפטס־מעטש אין נעץ־באַל פאַר מענער פון „אַ"־קלאַס צווישען ל.ק.ס. און ה.ק.ס. דעם מעטש האָט געוואונען ל.ק.ס. און אַזוי־אַרום איז די מאַנ־שאַפט בעשטימט געוואָרען אַלס מייסטער אין נעץ־באַל אויפ'ן יאָהר 1931.

לייכט־אטלעטיק

נעכטען האָט דער לאָדזער לייכט־אַטלעטישער קרייז־פערבאַנד איינגעאָרדענט אויפ'ן פלאַץ פון ל.ק.ס. לייכטאַטלעטישע מייסטערשאַפטס־שפילען פון „צע"־קלאַס.

די אָרגאַניזאַציע איז געווען אַ מוסטערהאַפטע, און ס'האָבען אַנטייל גענומען 150 לייכט־אַטלעטען, לויף אויף 100 מעטער האָבען געוואונען קר־כאַרסקי (י. ק. פ.)

200 מעטער — שעפער (קרושענדער).
400 מעטער — שטאַהל „חשמונאי".
1500 מעטער — נאַגאָרטשיק.
5000 מעטער — ווראָבלעווסקי (ל.ק.ס.).
10.000 מעטער — מאַרדזשינסקי (קרושענדער)

שטאַפעטען־לויף 4)(100, דאָס ערשטע אָרט האָט פערנומען חשמונאי.

שטאַפעטען־לויף 4)(100. דאָס ערשטע אָרט ל. ק. ס.

ס'זענען נאָך פאָרגעקומען קאָנקורענצען אין שפרונגען און וואַרפען. די מייסטערשאַפטען וועלען זיך פערענדיגען דעם 7. יוני. ביז איצט האָט די גרעסטע צאָהל פונקטען „קרושענדער" (29) פאַר ל. ט. ס. (22) און חשמונאי (13).

באקס

שבת איז אין פויזען פאָרגעקומען אַ באָקס־מעטש צווישען דער רעפרעזענטאַנץ פון פויזען און דער רעפרעזענטאַנץ פון לאָדז. פויזען האָט דעם מעטש געוואונען מיט 5:9. אַ שעהנער נצחון האָט אָפגעהאַלטען שטובע, שלאָגענדיג מיט „נאָך־אויט" זיין געגנער טאַמאַשעווסקי באַלד אין דער ערשטער רונדע.

צוקליסטיק

נעכטען זענען אויפ'ן פלאַץ אין העלענאָוו פאַר־געקומען דורכ'ן היגען "ספּאָרט־פעראיין אוניאָן" די ערשטע אין היינטיגען סעזאָן אינטערנאַציאָנאַלע ראָווערען־געיעגען. ס'האָבען אויך אַנטיילגענומען אַ גרויסע צאָהל ציקליסטען פון לאָדז, צווישען זיי פיל יודישע.

אויספלוג קיין לאוויטש

דער פערבאַנד פון די ציקליסטען־סעקציעס אין לאָדזער קרייז אָרדענט איין דעם 7 יוני פאַר אַלע לאָדזער ציקליסטען אַ טוריסטישען אויספלוג קיין לאָוויטש. דער צוזאַמענטרעף וועט זיין 10 אַ זייגער פאַרמיטאָג 3 קילאָמעטער פאַר לאָוויטש, דאַן וועלען אַלע צוזאַמען אַריינפאָהרען קיין לאָוויטש.

שווער־אטלעטיק

נעכטע זהאָט געזאָלט פאָרקומען אַ מעטש אין הויבען געוויכטען צווישען דעם לאָדזער „בר־כוכבא" און דער וואַרשעווער „לעגיאַ". אין דער לעצטער מי נוט האָט אָבער „לעגיאַ" מיטגעטיילט אַז איהר מאַנ־שאַפט וועט נישט קומען און דער מעטש איז צוליב דעם אָפגעלעגט געוואָרען.

דער גרויסער ספארט־יום־טוב אין ספאלע

די גרויסע ספּאָרט־קאָנקורענצען אין ספּאַלאַ וועלען דורכ'ן מלוכהשען אַמט פאַר פיזישע ערצי־הונג אויסגענוצט ווערען צו פראָפּאַגאַנדירען די מלוכהשע ספּאָרט־אויסצייכנונג, אַלע רעקאָרדען וועלען געגויי נאָטירט ווערען דורך די ריכטער־קאָמי־סיעס כדי זיי צו פערצייכענען די אַנטיילנעהמער.

קיין ספּאַלאַ וועלען זיך צוזאַמענקומען עטליכע הונדערט בעסטע ספּאָרט־מענער פון גאַנץ פוילען.

ריכטער־קאמיסיעס אין ספאלע

די ספּאָרט־ריכטער – קאָמיסיעס אין ספּאַלאַ וועלען בעשטעהען פון די פאָרשטעהער פון מלו־כהשען אַמט פאַר פיזישער ערציהונג פון די לאָד.־זער ספּאָרט־פעראיינען און פון אַנדערע קרייזען, אין אַלגעמיין וועלען זיין ביז 30 ריכטער.

וואוינונגען און עסען

די געגענד פון ספּאַלאַ וועט זיך דעם 12, 13 און 14 יוני יוני פערוואַנדלען אין איין גרויסען לאַ־גער, די מאַנשאַפטען וועלען וואוינען אין די דער־פער, וואָס געפינען זיך אַרום דער רעזידענץ פון מלוכה־פרעזידענט. אין פערשידענע וואוינונגס־פונק־טען וועלען זיך געפינען פעלד־קיכען, וועלכע וועלען פערזיכערען גוט עסען.

די לייטער פון די פערמעסטונגען פערבעטענע געסט און פרעסע־מענשען וועלען בעקומען וואוי־נונגען אין ספּאַלאַ גופא. דער קולמינאַציע־פונקט פון דעם גרויסען ספּאָרט יום־טוב אין ספּאַלאַ וועט זיין די דעפילאַדע פון אַלע אַנטיילנעהמער. פאַר'ן מלוכה־פרעזידענט.

ליגע־מעטשען אין פוילען

די ליגע־מעטשען אין פוילען האָבען געבראַכט פאָלגענדע סענסאַציאָנעלע רעזולטאַטען:

ווארטא — גארבארניא 0:1
ווארשאוויאנקא — קראקאוויא 1:6
לעביא — וויסלא 1:2
פאגאן — טשארני 1:2
לעגיא — רוך 0:1

קוסאטשינסקי—פעטקעוויטש

היינט איז אין וואַרטאַ פאָרגעקומען דער וועט לויף צווישען די בעסטע פוילישע לויפער פעטקע־וויטש און קוסאָטשינסקי. אויף 3000 מעטער. 200 מעטער פאַר דעם פיניש האָט פעטקעוויטש אַ שטויס געגעבען זיין געגנער און האָט זיך אַרויס געריסען. קוסאָטשינסקי האָט זיך אַרויסגערוקט פון לויף. פעטקעוויטשען איז דער נצחון נישט אָנער־קענט געוואָרען. די צייט זיינע איז געווען 8 מינוט 4 סעקונדען.

קאנגרעס פון מכבי

וואַרשאַ, 30. (טעלעפאָניש) היינט האָט זיך געעפענט דער קאָנגרעס פון דער פוילישער אָפטיי־לונג פון „מכבי". ס'זענען פערהאַן 100 דעלעגאַ־טען. דעם קאָנגרעס האָט געעפענט דער פרעזעס פון ראַט ד"ר יוזעף דאַווידזאָן. אין פרעזידיום געפינט זיך צווישען אַנדערע פון לאָדז אינזש. ווינבערג, אין דער מאַנדאַטען־קאָמיסיע זיידלער פון לאָדז.

דער רעפעראַט וועגען פיזישער ערציהונג ביי יודען האָט געהאַלטען ד"ר ראָזענפעלד.

כשר כשר

אכטונג איינוואוינער פון שייבלערס ראיאן!

דערמיט מאַך איך בעקאַנט, אז מיין לאַנגיעהריגער כשר'ער

רעסטאראן

אויף גלובנא 63

עמפפעהלט טעגליך געשמאַקע און פרישע

מיטאגען און אווענדברויטען

צו זעהר מעסיגע פרייזען. סאָלידע בע־דינונג. צוגענגליך פאַר יעדען איינציגען.

מיט אַכטונג שמואל שפרויסמאן

רעסטאָראַן־אינהאַבער גלובנאַ 63

לאדז, 1 יוני 1931

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז, 1 יוני 1931

פאר א נייער
פאליטיש-ווירטשאפטליכער קאנפערענץ

צוויי וויכטיגע קאנפערענצען האבען מיר געהאט אין דער לעצטער וואך. איינע א פאליטיש-ווירטשאפטליכע אין גענף און א צווייטע ריין-ווירטשאפטליכע אין לאנדאן. ביידע צוזאמענפאהרען האבען קיין שום נייעס נישט געבראכט.

דער צוזאמענפאהר פון די ווייץ-פראדוצירענדע לענדער אין לאנדאן האט זיך געענדיגט מיט דער וואהל פון א קאמיסיע, וועלכע וועט קיין שום פאזיטיוועס נישט ברענגען, ווייל אויף דער קאנפערענץ איז נישט געקומען צו קיין הסכם צווישען די פערטרעטער פון די איינצעלנע לענדער. די הויפט-שטערער פון א אויסגלייך זענען געווען די פעראייניגטע שטאטען און סאוויעט-רוסלאנד.

ווען אין גענף האט דער פערטרעטער פון סאוויעט-רוסלאנד, ליטווינאוו פערלאנגט פון אלע מלוכות א אבמאך געגען דער דומפינג-פאליטיק האט אין דערזעלבער צייט דער פערטרעטער פון רוסלאנד אין לאנדאן נישט געוואלט מסכים זיין צו א רעגלעמענטאציע פון ווייץ-עקספארט.

אין גענף האט מען אייגענטליך אויך גארנישט ערלעדיגט. מען האט די פראגע פון דער צאל-אוניע איבערגעגעבען דעם האאגער שידס-טריבונאל און אין הערבסט וועט די פראגע ווידער זיך אומקאהרען קיין גענף. דער איינציגער נצחון, וועלכע פראנקרייך האט אבגעהאלטען איז געווען די פאליטישע איזאלירונג פון דייטשלאנד.

אבער אין דער זעלבער צייט אין וועלכער דער פעלקערבונד האט נישט געפונען קיין שום מעגליכקייט צו לעזען כאטש א קליינעם טייל פון ווירטשאפטס-קריזיס פון די אייראפאישע מלוכות, כאטש בריאן איז געקומען מיט א פלאן און נאך מיט קאנקרעטע הבטחות וועגען קרעדיטען, איז שוין געווען אבגעשמועסט א בעגעגעניש פון דייטשלאנד מיט ענגלאנד אין די ערשטע יוני-טעג אין א זומער-ווילע פון מאקדאנאלד.

מיר וועלען איצט האבען א נייע בעגעגעניש, וועלכע וועט נישט טראגען קיין „פאן-אייראפעאישען" כאראקטער, ווייל ענגלאנד איז פרינציפיעל נישט קיין גרויסער אנהענגער פון א „פעראייניגטע אייראפאישע שטאטען". ענגלאנד האט א אייגענעם ווירטשאפטליכען פלאן וועלכען עס האט אויסגעארבייט דער גאווערנער פון דער ענגלישער עמיסיע-באנק. נארמאן און, וועלכער זוכט פאר אלעמען צו העלפען דורך קרעדיטען די אינדוסטריע-מלוכות. און אזוי ווי דייטשלאנד איז פאר אלעמען א גרויסע אינדוסטריע-מלוכה האט די דייטשע רעגירונג א אינטערעס צוזאמענצוגעהען מיט ענגלאנד אויס פאליטישע און ווירטשאפטליכע סיבות.

פאליטיש דערפאר, ווייל דער ענגלישער פלאן מאכט צו נישט דעם פלאן פון בריאן, צושטערט דעם „פאן-אייראפעאיזם", וועלכען פראנקרייך אונטערשטיצט כדי פאר זיך צו זיכערען די פריינדשאפט פון די קלענערע און ארימע מלוכות אין אייראפא און בויט אויף א רעגיאנאל-אפמאך, וועלכער איז דער יסוד פון דער דייטש-עסטרייכישער צאל-אוניע.

ווירטשאפטליך ווייל דייטשלאנד גיכער א צוזאמענארבייט מיט ענגלאנד, וועלכע איז א גרויס עקספארט-לאנד פון אינדוסטריע-ארטיקלען.

עס איז מעהר ווי זיכער, אז נישט נאר ריין-ווירטשאפטליכע ענינים וועלען בעהאנדעלט ווערען אויף דער בעראטונג צווישען דער דייטשער און ענגלישער רעגירונג. דייטשלאנד וואס מאכט אדורך אזא שווערען ווירטשאפטליכען קריזיס, וואס האט דערפיהרט דערצו, אז דער נאציאנאל-היטלערישער באלשעוויזם מאכט וואס ווייטער אלץ גרעסערע פארטשריט און דער בודזשעט-דעפיציט האלט אין איין וואקסען, וועט פערלאנגען א רעפארם פון דעם „יאנג-פלאן", וועלכער בעלאסטעט היינט דייטשלאנד מיט 2 מיליארד מארק א יאהר, אז די קאנפערענץ איז זעהר א וויכטיגע, בעווייזט די אויפרעגונג, וועלכע איז ענטשטאנען אין פראנקרייך גלייך ווי מען איז געוואהר געווארען פון דער איינלאדונג, וואס הענדערסאן האט אפגעשיקט קיין בערלין.

דייטשלאנד האט דערפיהרט דערצו, אז פראנקרייך איז אויך איינגעלאדען געווארען צו דער קאנפערענץ. צי די קאנפערענץ וועט ברענגען ממשותדיגע ערפאלגען, איז שווער צו זאגען ביי דער איצטיג געשפאנטער שטימונג אין פראנקרייך געגען דייטשלאנד. צי וועט פראנקרייך נישט אויסאיבען קיין דרוק, אז דייטשלאנד זאל פערציכטען אויף דער צאל-אוניע און צי וועט פראנקרייך צוליב פרעסטיזש-סיבות נישט טון אלץ בכדי נישט דערלאזען צו א רעגיאנאלען אפמאך צווישען דייטשלאנד און ענגלאנד, וועלכע קרייצט דורך די „פאן-אייראפאישע" פאליטיק פון בריאן איז אויך שווער היינט פאראויסצוזאגען.

יעדענפאלס, איז אויך די קאנפערענץ איינע פון די פרובען צו לעזען דעם ווירטשאפטליכען קריזיס אין אייראפא.

ד"ר ראטענשטרייך

די אנפאלן אויף יודישע הענדלער אין מעקסיקא

ווען דער איצטיגער פרעזידענט פון מעקסיקא, אינזשיניר ארטין רוביא, האט איבערגענומען זיין מאכט מיט 15 מאנאטען צוריק, דעם 5-טען פעברואר פון יאהר 1930, האט מען אין געוויסע קרייזען געשמועסט, אז ער איז אביסעל אנגעשטעקט מיט אנטיסעמיטיזם. דאס איז געווען, פערשטעהט זיך, נישט מעהר, ווי א מיינונג, מען האט געקלערט, אז אזוי ווי ער איז געווען מעקסיקאנישער אמבאסאדאר אין דייטשלאנד אין די נאך מלחמה-יאהרען, ווען דער אנטיסעמיטיזם דאט דארטען גענומען בליהען, איז ער וואהרשיינליך געווארען אנגעשטעקט מיט דעמזעלבען גייסט.

מען האט דעריבער וויניג האפנונג געלייגט אויף איהם, אז ער זאל אפשטעלען די אנטיסעמיטישע אגיטאציע, וואס האט זיך אנגעהויבען אין יענער צייט. מיט 15 מאנאטען צוריק. מען האט אבער געהאפט, אז אלס קאפ פון דער רעגירונג וועט ער זיך נישט רעכענען מיט סענטימענטען, נאר ער וועט געוויסענהאפט טון זיין ארבייט אין זיין פעראנטווארטליכען אמט.

עס האט זיך גראד געמאכט, אז די היינטיגע מעקסיקאנישע רעגירונג האט צו לעזען פיל ערנסטע פראבלעמען. אמעריקע האט יעדען טאג ארויסגעשיקט טויזענטער מעקסיקאנער, וועלכע האבען זיך אומגעקעהרט קיין מעקסיקא אהן שום אויסזיכטען צו פערדינען אויף א לעבען. די מעקסיקאנישע זילבער-געלד איז, צוליב'ן פאלען פון זילבער אויפ'ן וועלט-מארק, מיט יעדען טאג געזונקען אלץ נידעריגער. די ארבייטסלאזיגקייט אין לאנד האט זיך פערגרעסערט. קארופציע אין דער רעגירונג איז אנגעגאנגען אין א גרויסער מאס. די רעגירונג האט זיך פשוט קיין עצה נישט געקאנט געבען מיט די אלע פראבלעמען. די געגנער פון רוביא'ן האבען דעריבער געפונען א גוטע געלעגענהייט אויפצוהויבען די קעפ.

מען האט געמוזט אום יעדען פרייז געפינען א שולדיגען אין דער איצטיגער לאגע. און אז מען מוז געפינען, געפינט מען. האט מען אויסגעפונען, אז שולדיג איז דער יוד. דער יוד איז שולדיג אין דעם פאלען פון זילבער, ווייל ער „שיקט ארויס אלע רייכטימער פון לאנד קיין אויסלאנד אדער קיין פאלעסטינע". דער יוד איז שולדיג אין קריזיס, ווייל „ער האט פערקאנקורירט דעם מארק", „ער ארבייט אויס ביליגע סחורות אין לאנד. פערקויפט זיי פאר ביליגע פרייזען, קאנקורירט מיט די מעקסיקאנער און נעמט ביי זיי צו די מעגליכקייט צו פערדינען אויף א לעבען".

האט די רעגירונג אנגעהויבען דערנעהנטערען צו זיך די אנטיסעמיטען. דער רעגירונגס-ארגאן, דער „נאציאנאל-רעוואלוציאנאריא", האט גענומען דרוקען אלע שמוציגע בלבולים אויף יודען. טאג-טעגליך האט די דאזיגע אפיציעלע רעגירונגס-צייטונג געשפייזט דעם עולם מיט אנטיסעמיטישע ארטיקלען, אויפגעוויזען „שווארץ אויף ווייס", אז אלע יודען זענען געקומען קיין מעקסיקא אלס ערד-ארבייטער און פערנעמען זיך גאר מיט מסחר, און זיי רייסען ארויס דעם ביסען פון מויל ביי מעקסיקאנער. די „נאציאנאל רעוואלוציאנערע פארטיי" (רעגירונגס-פארטיי) האט אריינגענומען די אנטיסעמיטישע קליקע צו זיך אין לאקאל און זיי אנגעהויבען שטיצען מיט איהר גאנצער מאראלישער קראפט און איינפלוס, און אפשר אויך מאטעריעל, ווער ווייס? עס איז ביסלעכווייז געקומען אזוי ווייט, אז די צייטונגען האבען זיך גענומען איבעריאגען איינע די אנדערע מיט אנטיסעמיטישע העצעס, וויסענדיג, אז דאס איז איינע פון די מיטלען צו געפעלען ווערען דער רעגירונג.

אז דער באדען איז רייף געווארען, איז מען צוגעטרעטען צו פראקטישער ארבייט. מען האט געהעכערט די שטייערען פאר יודישע הענדלער אויף די מערק מיט 1000 און 1500 פראצענט מעהר, ווי עס צאהלט א מעקסיקאנער א יוד, וואס האט מיט א יאהר צוריק געצאהלט 20 סענט א טאג פאר דעם פלאץ, וואס ער פערנעהמט אויפ'ן מארק, האט איצט די לעצטע וואכען געצאהלט 18 מאל אזוי פיל, דריי פעזאס מיט 60 סענט א טאג, און עס האט שוין געהאלטען דערביי, אז מען זאל העכערען אויף זיבען פעזאס מיט 20 סענט א טאג!

אין דעם לעצטען מאמענט האט די רעגירונג דאס נישט געטון. זי האט געפונען אן עקסטרעמערען וועג, ווי צו לעזען די יודען-פראגע. דעם 27-טען אפריל איז ארויס א בעפעהל, אז אלע אויסלענדער, וואס פערנעמען זיך מיט מסחר, מוזען בעווייזען, אז זיי זענען אריינגעקומען אין לאנד אלס סוחרים. אויב אן אימיגראנט קען דאס נישט בעווייזען, טאר ער זיך מיט מסחר נישט פערנעמען. א הענדלער אויפ'ן מארק טאר נישט פערמאגען מעהר ווי 300 פעזאס קאפיטאל. מיט נייע אונטערוועש, אייזענווארג און אנדערע ארטיקלען טאר מען אויפ'ן מארק נישט האנדלען. חוץ דעם, האט יעדער סוחר געדארפט געבען דריי פאטאגראפיעס, אראפנעמען פינגער-פרינטס, פונקט ווי פערברעכער, און בעטען א בענייאונג פון דער לייסענס אין פערלויף פון 30 טעג. אלע יודישע הענדלער האבען זיך פינקטליך צוגעפאסט צו דער פעראָרדנונג און געווארט אויף אנ'ענטפער.

דעם 29-טען אפריל באכמיטאג האט מען די יודישע הענדלער געמאלדען, אז קיינער זאל מארגען, דעם 30-טען אפריל נישט ארויסגעהען האנדלען אין מארק, קיין אורזאך האט מען נישט אנגעגעבען.

ווי א דונער האט דאס געטראפען די פאר הונדערט יודישע פאמיליעס פון די מערק. מען האט אנגעהויבען לויפען, קלאפען אין די טירען. אבער אלע טירען זענען געווען פערמאכט פאר זיי. דעם 30-טען אינדערפריה האבען אויך פאסירט אייניגע טרויעריגע פאלען. איין הענדלער, ליבערמאן, וועלכער האט מיט א פאר טעג פריהער אריינגעשטעלט ביקעשוי-פענסטער, האט זיי אראפגענומען און בעהאלטען ביי זיך אין שטוב. ווען ער האט זיך בעוויזען דעם 30-טען אינדערפריה אין מארק, זענען איהם בעפאלען א חברה מעקסיקאנער און אנגעהויבען שלאגען, ער איז אנטלאפען, האט מען איהם נאכגעיאגט ביז אין שטוב און מען האט איהם אנגעהויבען ווערגען. ווער ווייסט, צי ער וואלט נישט געבליבען אונטער די גרויזאמע הענט א טויטער, ווען א מעקסיקאנישע פרוי מישט זיך נישט אריין און רייסט איהם נישט ארויס פון דעם צעווילדעטען המון. מען האט אויך נישט געזשאלעוועט זיין פרוי און דערוואקסענע טאכטער. דער סוף איז געווען, אז ליבערמאן האט געמוזט אומקערען אלע זאכען, וואס ער האט ארויסגענומען פון זיין געוועלב.

א צווייטער יוד, וועלכער האט געפרובט ארויסלייגען זיין סחורה אויפ'ן מארק, האט מען ארעסטירט פאר שטעלען א ווידערשטאנד דער רעגירונג.

דערוואקסענע יודען האבען געוויינט, ווי קליינע קינדער, צוזעהענדיג זייער חורבן.

א דעפוטאט פון פארלאמענט, וועלכער פיהרט אן די גאנצע אגיטאציע געגען די יודען, האט געבראכט מוזיק אויפ'ן מארק, האט געהאלטען א רעדע וועגען גרויסען זיג, וואס מעקסיקא האט געהאט איבער די יודען, פערטרייבענדיג זיי פון די מערק, און מיט גרויס פייערליכקייט האט מען געפראוועט דעם „יום טוב". א גאנצען טאג האט די מוזיק געשפילט אויפ'ן מארק, און מעקסיקאנער האבען געטאנצט פאר שמחה... איבער די יודישע קראמען האט מען אויפגעהאנגען נאציאנאלע פאהנען, און נאך אין דעמזעלבען טאג האבען מעקסיקאנער איין פיל פון זיי זיך בעזעצט... עס איז שווער צו בעשרייבען, ווי דער מארק האט יענעם טאג אויסגעזעהען, — א חורבן, ווי נאך א פאגראם, יודען האבען נאך אבער אלץ געגלויבט, אז מען וועט קענען געפינען יושר ביי דער רעגירונג, אז עס וועט נאך אזוי נישט בלייבען, און געקומען דער לעצטער קלאפ, וואס האט די לעצטע האפנונג צוגענומען.

שבת, דעם 2-טען מאי, 10 א זייגער אין אווענד, איז פארגעקומען א מאסען-מיטינג פון די מעקסיקאנישע מארק-הענדלער. מען האט וועגען דעם געמאלדען אין דער פרעסע, און עס איז זיך צוזאמענגעקומען אנ'עולם פון א פינף טויזענד מאן. דער פרעזידענט ארטין רוביא, וועלכער איז אויך געווען איינגעלאדען צום מיטינג, איז געקומען אין בעגלייטונג פון פיל דעפוטאטען, גענעראלען און אנדערע הויכע רעגירונגס-לייט. די פערזאמלונג איז פארגעקומען אין א רעגירונגס-טעאטער, איבער דעם פרעזידענטען שטוהל איז געהאנגען א לענטע פון א צעהן מעטער די לענג מיט פאלגענדער אויפשריפט: „אלע מעקסיקאנישע הענדלער בעטען דיך, דו זאלסט ארויסשיקען אלע יודען פון מעקסיקא".

עס איז ארויף אויף דער ביהנע א פרוי, וועלכע האט אפעלירט אין נאמען פון דער פרויען-ליגע, אז מען זאל ארויסשיקען די „אומגעווינשטע עלעמענטען" פון לאנד. דער פרעזידענט און זיינע בעגלייטער האבען איהר ווארים אפלאדירט... איז ארויף א צווייטער רעדנער און געגעבען צו פערשטעהן דעם עולם, ווי אומגליקליך מעקסיקא איז מיט די יודען. „צוויי טויזענד יאהר ווי זיי וואלגערען זיך ארום איבער דער וועלט, און וואו זיי קומען, ברענגען זיי נאר אומגליק פאר'ן לאנד. און איצט איז אויך פאר מעקסיקא געקומען די רייה"! — האט דער רעדנער דראמאטיש אויסגערופען,— „אין נאמען פון הונדערטערטויזענטער מעקסיקאנישע הענדלער בעטען מיר אייך, הער פרעזידענט, אז איהר זאלט די אלע פאליאקען, רוסען, טשעכען, אראבער און סירייער פון יודישער אפשטאמונג ארויסשיקען פון לאנד און אונז בעפרייען פון דער יודישער אנשיקעניש"... די אפלאדיסמענטען האבען געדויערט פיל מינוטען... א דריטער רעדנער האט געבעטען דעם פרעזידענט, אז ער זאל דערכלעכערען דאס יודישע הארץ מיט דער מעקסיקאנישער פאהן". און אזוי האבען אויך גערעדט די איבעריגע רעדנער.

נאכ'ן דריטען רעדנער האבען די מעקסיקאנישע קליינהענדלער איבערגעטראגען א מעדאל דעם דעפוטאט לאדראן געבאררא, דאס איז דער זעלבער, וואס האט געבראכט די מוזיק אויף דעם מארק. דער מעדאל איז געווען א צייכען פון דאנקבארקייט און אנערקענונג פאר זיין פאטריאטישער ארבייט... דער פרעזידענט האט זיך אויפגעשטעלט און איהם אנגעטון דעם כבוד, אליין איהם אנצוהאנגען דעם מעדאל...

פון די אפלאדיסמענטען האט מען געקענט טויב ווערען, אזוי האט דאס פאלק זיך געפרעהט מיט'ן „זיג איבער די יודען".

דעם 4-טען מאי זענען די צייטונגען ארויס מיט א נייעס, אז דער פרעזידענט וועט נאכקומען די ביטע פון די מעקסיקאנישע הענדלער, וואס זיי האבען דאס אויסגעדריקט אויפ'ן מאסען-מיטינג, שבת, דעם 2-טען מאי...

אז די נייעס איז בעקאנט געווארען אין גאס, האט עס געשאפען אזא טרויעריגע שטימונג אין דער יודישער קאלאניע, אז עס איז שווער איבערצוגעבען, אז דער פרעזידענט זאל אזוי קלאר און אפען, אזוי דירעקט ארויסווייזען זיינע סימפאטיעס צו די אנטיסעמיטען, דאס האט מען זיך נישט געקענט פארשטעלען.

מען האפט אויף אמעריקע, אמעריקאנער יודען זאלען זיך פעראינטערעסירען מיט די מעקסיקאנער יודען, דאס איז דער איינציגער ליכט-שטראל אין די היינטיגע פינסטערע טעג.

צוזאמענפאהר פון די רעוויזיאניסטען אין ענגלאנד

לאנדאן (י.ט.א.) די טעג האט זיך דא געשלאסען דער צווייטער צוזאמענפאהר פון די רעוויזיאניסטען אין גרויס-בריטאניען. אין דער קאנפערענץ האבען זיך בעטייליגט 45 דעלעגאטען. פארזיצער פון צוזאמענפאהר איז געווען דר. שווארצמאן. אלס פרעזעס פון רעוויזיאניסטען-פערבאנד אין ענגלאנד איז אויסגעוועהלט געווארען דר. א. כהן פון בירמינגהעם. דעם טעטיגקייטס-בעריכט האט אפגעגעבען ה' מאיר גראסמאן, וועלכער האט זיך אפגעשטעלט אויף די פערשידענע מיספארלאגען פון דער ציוניסטישער בעוועגונג אין משך פון דער לעצטער צייט. לויט דער מיינונג פון ה' גראסמאן דארף מען די לעצטע ציוניסטישע מיספארלאגען ערקלערען דערמיט, וואס די פאליטישע איניציאטיוו געפינט זיך נאך אלץ כסדר ביי דער ענגלישער רעגירונג און די אראבער.

דער דעלעגאט אבראהאם האט אנגעוויזען, אז די בריטישע רעגירונג בעזעצט אלע אמטען אין א"י מיט אראבער, וועלכע זענען פיינדליך געשטימט צו יודען און דעם ציוניזם.

די קאנפערענץ האט בעפולמעכטיגט די דעלעגאטען צום ציוניסטישען קאנגרעס צו פאדערן פערעפענטליכען אנ'ערקלערונג, וועלכע זאל קלאר און דייטליך אנצייכנען דעם ציל פון ציוניזם צו שאפען א יודישע מעהרהייט אויף ביידע זייטען פון ירדן אויפ'ן יסוד פון זעלבסטפערוואלטונג. די יודישע מעהרהייט דארף געשאפען ווערען דורך פריידליכע מיטלען און ארגאניזירטער יודישער לאנד-ווירטשאפט, וועלכע שטרעבט נישט ארויסצושטופען די איינגעבוירענע בעפעלקערונג אדער בערויבען איהר די בירגער-רעכט.

דער צוזאמענפאהר האט אנגענומען א רייה רעזאלוציעס, וועלכע שטעלען פעסט דעם רעוויזיאניסטישען שטאנדפונקט צו א רייה ציוניסטישע פראבלעמען. צווישען אנדערען איז אנגענומען געווארען א פראטעסט-רעזאלוציע געגען דאס אויסנוצען דורך דער ציוניסטישער עקזעקוטיווע דעם אפיציעלען ארגאן פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע „העולם" צו פארטייאישע צוועקען, הויפטזעכליך פאר אנ'אנטי-רעוויזיאניסטישער פראפאגאנדע.

א דריטעל פון לעטלענדישען יודישען קיבוץ
פעראייניגט אין די יודישע קאאפעראטיוו-בענק

ריגע, (יט"א) דא איז פארגעקומען דער אכטער צוזאמענפאהר פון די יודישע קרעדיט-קאאפעראטיוון אין לעטלאנד. פינ'ם בעריכט פון דער פערוואלטונג איז צו זעהן, אז די יודישע קאאפעראטיוו-בענק האבען איצט 11.000 מיטגלידער. אויב מען זאל רעכענען אויף יעדען מיטגליד כאטש צוויי פאמיליע-אנגעהעריגע, קומט אויס, אז לכל הפחות א דריטעל פון לעטלענדישען יודישען קיבוץ איז פעראייניגט אין די קאאפעראטיוו-בענק.

דער צוזאמענפאהר איז דורכגעגאנגען אונטער'ן צייכען פון עקאנאמישען קריזיס, וועלכען עס לעבט איצט איבער די יודישע בעפעלקערונג פון לעטלאנד. צוליב דעם איז די ארבייט פון די יודישע בענק בעדייטענד בעשווערט געווארען.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

מאנטאג 1 טז סיון תרצ"א

יוני
זון-אויפגאנג 3.24
זון-אונטערגאנג 7.44

פון מארגען איינמעלדונגען

אויף מלוכה'שער אונטערשטיצונג פאר ארבייטסלאזע פוילישע ארבייטער

(מ) דער אונטערשטיצונגס - אמט פאר אר־בייטסלאזע ביים לאדזער מאגיסטראט איז מודיע, אז פון מאנטאג דעם 1־טען יוני הויבט מען אן אנצונעהמען איינמעלדונגען פון ארבייטסלאזע, פוילישע ארבייטער אויף דער דרינגענדער מלוכהשער אונטערשטיצונג אויפ'ן חודש יוני.

רעכט צו בעקומען די אונטערשטיצונג האבען:

1) אזעלכע ארבייטסלאזע, וואס האבען מש־פחות אויסצוהאלטען, און וואוינען אין לאדז ווע־ניגסטענס פון 1 יאנואר 1930; 2) וואס האבען די שטיצע אין חודש מאי אדער האבען אויסגעשעפט זייערע געזעצליכע אונטערשטיצונג פון ארבייטס־לאזען פאנד אין חודש מאי; 3) וואס בעקומען אונ־טערשטיצונגען פון דער קראנקען־קאסע; 4) וואס בעקומען נישט קיין רענטע און אינוואלידען־הילף; 5) וואס האבען נישט קיין פערמעגען און קיין שום שטאבילע אדער צייטווייליגע הכנסות וועלכע זענען גלייך אדער איבערשטייגען די שטיצע.

די אונטערשטיצונג קאן נישט בעקומען קיין ארבייטסלאזער, אויב אין דערווירטשאפטליכקייט, וואס ער פיהרט, ארבייט עמיצער פון זיין משפחה, און האט אזעלכע הכנסות.

איינזאמע האבען נישט קיין רעכט אויף דער שטיצע.

דאס אננעהמען איינמעלדונגען וועט פארקומען אין לאקאל פון אונטערשטיצונג־סאמט („אורזשאנד זאשילקאווי") אויף דער גאס פון 28 פולק פון קא־ניאווער שיסער נומער 32 פון א מערטעל 9 פריה ביז 2 א זייגער, לויט פאלגענדען סדר:

מאנטאג, דעם 1 יוני, די אותיות

ABCDEFGHIJ

דינסטאג: KLŁ

מיטוואך: MNO

פרייטאג: PRS

שבת: TUWZ

די ארבייטסלאזע דארפען צושטעלען:

1) א פערזענליכען דאקומענט, א פאס, אדער אנ'"אנדער פאפיר, וואס בעשטעטיגט די פערזאן, 2) א לעגיטימאציע פון פופפ מיט קאנטראל־שטעמפ לען; 3) א פערזיכערונגס־ביכעל פונ'ם ארבייטס־לאזען, ווי אויך עווענטועל, פון די משפחה־מיטגלי־דער, וועלכע וואוינען מיט איהם צוזאמען און פיה־רען איין ווירטשאפט.

אפקר־אנגען פון די קהלה-וואהלען

סענסאציאנעלער ארעסט אויף אלטשטאט

א גרויסע סענסאציע האט ארויסגערופען אין שטאט די ידיעה אז נעכטען איז ארעסטירט געווארען דער היגער הויז־בעזיצער פון באוואמיעסקא גאס העניך ווריבלעווסקי צוזאמען מיט זיין זוהן חיים.

ווי מ'שמועסט שטעהט דער ארעסט אין צו־זאמענהאנג מיט די פארגעקומענע וואהלען צו דער יודישער קהלה אין לאדז.

ה' ווריבלעווסקי האט פיגורירט אויפ'ן פער־טען ארט פון דער ליסטע נומער 2. א טאג פאר די וואהלען האט ווריבלעווסקי זיך געווענדעט צו דער וואהל־קאמיסיע אז ער האט קיינמאל נישט אונ־טערגעשריבען קיין דעקלאראציע צו קאנדידירען אויף דער ליסטע נומער 2 און אויב ס'איז פערהאן אזא דעקלאראציע האט אימיצע פאר איהם זי אונ־טערגעשריבען. אין צוזאמענהאנג מיט דער דאזיגער ערקלערונג פון ווריבלעווסקין איז געווען א געפאהר אז די גאנצע ליסטע נומער 2 זאל געפסלט ווערען, האט בעשלאסען אריינצוטראגען אנ'אנקלאגע צום אין צוזאמענהאנג דערמיט איז אויך פעסטגעהאלטען געסטאראסטע וועגען דעם אופן ווי אזוי ס'זענען פער ווארען דער פערטרויאונגס־מאן פון דער ליסטע־טלייט 2 שלמה דרוקער.

ס'איז אונטערגענומען געווארען א חקירה דורך דער פאליציי. ווי שמועסן זאגט, איז אין דער ויפ'ן סמך פון וועלכער דרוקער איז תיכף בע־פרייט געווארען און דערפאר איז היינט ארעסטירט געווארען ווריבלעווסקי מיט זיין זוהן.

אין וואס זיי ווערען קאנקרעט בעשולדיגט איז נאך נישט בעוואוסט.

דער וואהל־קאמיטעט פון „פועלי אגודת ישראל" וועלכע זענען געווען פערבונדען מיט דער "אגוד־דהשער". די פועלי אמוני ישראל האלט, אז לויט די צאהל שטימען וואס זיי האבען בעקומען און לויט דער אויסרעכנונג וואס דארף געמאכט ווערען האבען די פועלים געדארפט בעקומען 2 מאנדאטען און נישט איינעם, ווי די וואהל־קאמיסיע האט פאר זיי אנערקענט.

7 פאלען פון זון-שטיכען

עס פעהלען דאך צרות, טא נא'ט-אייך א ניי אנשיקעניש

(א) א סברא, אז די זון האט אויך איהרע חסרונות, און אז זי סטארעט זיך איבער, מאכט זי פונ'ם מאי, פון דעם שענסטען חודש, א שטיק גהינום.

אזוי, צום ביישפיל, זענען נעכטען פערנא־טירט געווארען 7 פאלען ווען פון דער זון האבען אין לאדז שווער געליטען פערשידענע מענשען: עס האבען בעקומען זון־שטיכען — סאלא ראדזשינסקא, א שילערין פון דער פאלקס־שול 142, יצחק בערזע פון וואלבארסקא 27, פראנציזשעק קולעשא פון נאווע סאדי 3, דיד אלדעק פון נאוואמיעיסקא 23, סטאניסלאוו קאפטשאק פון פשענדזעלניאנא 44, יוזע פא מיכאלעסקא פון באוועלניאנא 7, יוזעף מאלעצ־קי פון פאבריטשנע 6.

צי זענען פארגעקומען מיסברויכען אין דער פעטריקאווער סטאראסטווע?

(א) מיט עטליכע טעג צוריק איז אפגעשטעלט געווארען אין זיין ארבייט דער קאנצעלאריע־לייט־ער פון דער קרייז־סטאראסטווע אין פיעטריקאוו, האלדיק, וועלכען מען איז חושד אין בעגיין געלד־מיסברויכען. כדי אויסצופארשען דעם ענין אויפ'ן ארט פאהרט היינט ארויס קיין פיעטריקאוו א ספע־ציעלע קאמיסיע פון וואיעוואדען־אמט.

פאבאר פון יאהרגאנג 1910

היינט, מאנטאג, שטעלען זיך:

פאר דער פאבאר-קאמיסיע, נומער 1

(זאקאנטנע 82)

מענער פון יאהרגאנג 1910, וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 5 פאליציי-קאמיסאריאט, די פאמיליען-נעמען פון וועלכע עס הויבען זיך אן מיט די אותיות:

פון Ki ביז'ן סוף

פאר דער פאבאר-קאמיסיע, נומער 2

(אגראדאווא 34)

די וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 4-טען קאמי-סאריאט – מיט די אותיות:

MNT

פאר דער פאבאר-קאמיסיע, נומער 3

(על. קאשטשושקי 21)

פאבארוועצעס פון די יאהרגענג 1911, 1912, 1913, (פריוויליגע) פון 2, 3, 5, 8, 9 און 11 קאמיסאריאטען.

פאר דער פאבאר-קאמיסיע פ. ק. או. לאדז - פאוויאט

(פיעטריקאווער 187

שטעלען זיך די פאבארוועצעס פון דעם יאהרגאנג 1910, וועלכע וואוינען אין דער גמינע בזוס, און זייערע פאמיליען-נעמען הויבען זיך אן מיט די אותיות:

ABCDEFGHIJKLŁMNOPR

פראפאגאנדע פון געגען גאז-שוץ

(ב) דעם 6 ד. ח. וועט איינגעארדענט ווע-רען איבער די לאדזער גאסען א פראפאגאנדע-פאראד פון קאמף געגען גאז-מלחמה. עס וועלען אדורכמארשירען מיליטער-אפטיילונגען, פייערלע-שער, און צוגרייטונגס-אפטיילונגען אין מאסקעס מיט רעטונגס-מכשירים.

אנפקא-מינא—15 און 5 פראצענט

וואס זאלען שוין טענה'ן די, וואס ליידען אויף די גאנצע הונדערט פראצענט?!

(פ) נעכטען איז אין לאקאל פון דער געזעל-שאפט פאר מלוכה-בעאמטע פארגעקומען אנ'אויסער-געוועהנליכע גענעראל-פערזאמלונג פון די לאדזער מלוכה בעאמטע מיט'ן אנטייל פון א דעלעגאט פון דער הויפט-פערוואלטונג.

ארומגערעדט איז געווארען דער-עיקר די עולה, וואס זיי - די מלוכה-בעאמטע, ווערען די שכירות רעדוצירט אויף 15 פראצ.; בעת די מילי-טער-לייט ווערען די שכירות פערקלענערט בלויז אויף 5 פראצ.

אין דעם זין איז אויך אנגענומען געווארען אנ'ענטשפרעכענדער בעשלוס.

א מיך מאיאורע דיבגוס...

דאס בחור'ל איז נישט אויסען צו מאכען קיין קיהלע שפריצען

(א) די זון סמאליעט און שרפ'עט — א גרויל; מענשען גייען ארום אין די גאסען פערשלאפען, ווי די אלטע מ'דע פליגען... און דאך געפינט זיך א 15-יאהריגער בחור'ל, א וועוריקל, אזא וואס הייסט דודל קאגאן (פון בזשעזשינער 29), וואס האלט אין איין בעשפריצען די קליידער פון די דורכגייענדע פריילינס און פרויען מיט פערשירענע פליסיגקייטען, ווי טינט יאדינע א א. ביז —

ביז ס'קומט א פאליציאנט און פערנעהמט איהם. פראטאקאלירט פאליציי, אז דאס בחור'ל דוד'ל איז מיט זיין „מאיאורע דיבגוס" אויסען דיין טאטענס טובה, וועלכער האט א כעמישע וועשערי און אמך ישראל צריכין פרנסה...

ווען ס'זאל טאקי זיין אזוי, וואלט מען ביידען געדארפט אריינצונעהמען אין דער פראלניע אריין.

א קאטאסטראפאלע שרפה מיט מענשען-קרבנות

(ב) פאריגע נאכט איז אויסגעבראכען א גרוי-סע שרפה אין דארף ווינצענטוב, לאדזער פאוויאט, אין דעם שטאל פון אגנעשי פלוטשעניק. דער באלעבאס מיט נאך דריי פויערים זענען אריינגע-לאפען אין שטאל ראטעווען די פערד און בהמות, איז ארונטערגעפאלען דער ברענענדער דאך און זיי פערשאטען. מען האט זיי קוים ארויסגעראטע-וועט פון אונטער די האלאוועשקעס, אלע פיער זענען שטארק אפגעשראפט געווארען, און פלו-טשעניק גופא איז שוין פון די בראנד-וואונדען גע-שטארבען. דער היזק בעטרעפט 20 טויזענד זל.

צוויי מענשען דערטרונקען געווארען

(א) נעכטען זענען פון קראמפען דערטרונקען געווארען: טאמאש שטיגיעלסקי אין טאמאשאוו - מאזאוויעצקי, און אנטאני טשעכאווסקי (11 יאהר אלט) אין פאלווארק סטאקי ביי לאדז.

ערב די קאנגרעס-וואהלען

הכנות פון דער ציוניסטישער אר-גאניזאציע

די וואהלען צום 17-טען ציוניסטישען קאנ־גרעס זענען בעשטימט געווארען אין גאנץ פוילען און אויך אין לאדז — אויף זונטאג דעם 7־טען יוני. אלע ציוניסטישע גרופירונגען מאכען שוין אינטענסיווע הכנות צו די וואהלען. בעזונדערע פאר־בערייטונגען ווערען געמאכט דורך דער ציוניסטי־שער ארגאניזאציע, וועלכע וועט אין די נאהענטסטע טעג אנהויבען א ברייטע אויפקלערונגס־טעטיגקייט. עס וועלען איינגעארדענט ווערען ספעציעלע פער־זאמלונגען געווידמעט די קאנגרעס־פראבלעמען.

עס ווערט בכלל פאראויסגעזעהען א לעבהאפטע בעטייליגונג אין די וואהלען. די צאהל פון די וואהל־בערעכטיגטע בעטרעפט אין לאדז איבער 6.000.

די פרטים וועגען די וואהלען וועלען נאך בע־זונדערס בעקאנט געמאכט ווערען דורך דער וואהל קאמיטע.

די זיצונג פון הויפט-וואהל-קאמיטעט פון "החלוץ-המרכזי" אין פוילען צום 17-טען ציוניסטישן קאנגרעס

נעכטען איז פארגעקומען די זיצונג פון הויפט־וואהל־קאמיטעט פון „החלוץ־המרכזי" אין פוילען, צווישען אנדערעס איז אפגעגעבען געווארען א בע־ריכט פון די פערטרעטער אין דער הויפט־וואהל־קאמיסיע וועגען דער בעשטעטיגונג פון דער ליסטע פון „החלוץ־המרכזי" אין פוילען, וועלכע איז בע־צייכענט געווארען מיט'ן נומער 6. ס'איז בעשלאסען געווארען צוצוטרעטען צו א ענערגישער וואהל־ארבייט און אויפצואדערן אלע חברים און פריינד צו שטעלען זיך אין פערבינדונג מיט'ן הויפט־וואהל־קאמיטעט.

„שקר עט שלימזל-קאמפאניע"

א מעשה שהיה מיט 2 לאדזער יודישע יונגעלייט

מיט עטליכע טעג צוריק זענען אין סאסנא-וויץ, אויף דער פעראָרדנונג פון פראקוראר, ארעס-טירט געווארען 2 וויכטיגע אינטערנאציאנאלע שווינדלער חיים פאזשענצקי און לייב קילמאן פון לאדז.

די „טעטיגקייט" פון די צוויי שווינדלער אין די לעצטע עטליכע חדשים איז באמת א לע-גענדארישע:

פערגאנגענעם ווינטער זענען די דערמאהנטע הברה-לייט געווען בעשעפטיגט ביים לאדזער מא-נופאקטור-סוחר שמואל בלום. אין מיטען חודש מערץ האט בלום ארויסגעשיקט זיינע 2 אנגע-שטעלטע מיט א טראנספארט סחורה קיין פיעט-ריקאוו.

פאזשענצקי און קילמאן, וועלכע זענען גע-ווען, היימישע יונגלעך האבען בעשלאסען אנשטאט קיין פיעטרקאוו, פאהרען א ביסעל בעזוכען פאריז.

צו דעם צוועק זענען זיי אוועקגעפאהרען קיין טשענסטאכאוו אין דעם שטעטעל זשארקי, מאו זיי האבען פערקויפט א טייל פון די סחורות, די פערד און ברישקע, און אזוי ארום האבען זיי זיך איינגעהאנדעלט עטליכע צעהנדליגע טוי-זענד זלאטעס.

בעקומענדיג אזא בעדייטענדע סומע אין טאש, האבען זיי בעצאהלט 1500 זלאטעס א שמוגלער, וועלכער האט זיי אריבערגעשמוגעלט פון פוילען קיין בערלין.

זייער וויזיט אין בערלין האט געדויערט איינגאנצען עטליכע טעג און האט זיך בעענדיגט זעהר טראגיש, די מאכט האט געמיינט, אז זי האט דא צו טון מיט פרויען-הענדלער, האט זי ביידע פערהאלטען און זיי צוריקגעשיקט איבע דער פויל-שער גרעניץ, פון וואנען די פוילישע וואך האט זיי אפגעשטעלט קיין טשענסטאכאוו.

דא האט זיי אבער דאס גליק אביסעלע אויפ-געשיינט. דער וואיעוואדישער אויספארשונגס-אמט אין לאדז, וועלכען די טשענסטאכאווער פאליציי האט אנגעפרעגט, האט נעענטפערט, אז נעגען פאזשענצקין און קילמאנען איז נישט פערהאן קיין שום אנקלאגע, צוליב דעם זענען זיי ביידע בעפרייט געווארען.

בעזיצענדיג נאך א ביסעל געלד ביי זיך, האבען זיי זיך געקויפט א לוקסוס-אויטא, אריבער-בעקומען זיך איבער דער גרעניץ און דאסמאל אפגעפאהרען אין סאמע פאריז. אבער אויך דא האבען זיי נישט לאנג געוויילט.

ביי קארטען-שפילען האבען זיי דורך איין נאכט פערשפילט דאס גאנצע ביסעל מזומן וואס זיי האבען ביי זיך געהאט.

זיי האבען דעריבער בעשלאסען וואס גיכער צוריקצופאהרען קיין פוילען, כל זמן זיי האבען נאך אויף באהן-בילעטען פון דריטען קלאס.

דורך בערלין זענען זיי געקומען קיין פוילען, אריינגעפאהרען קיין טשענסטאכאוו, וואו זיי האבען זיך פליין איבערגעגעבען אין די הענד פון דער פאליציי, אפגעבענדיג א גענויען באריכט פון זייער טעטיגקייט אין דער לעצטער צייט.

די טשענסטאכאווער פאליציי האט זיך באלד געשטעלט אין פערבינדונג מיטן לאדזער אויספאר-שונגס-אמט, פון וואנען מ'האט בעפוילען די יונ-געלייט צו פערהאלטען און אריינזעצען זיי אין טורמע.

אזוי איז אויך געטון געווארען.

געפּאַקט אַנ'אומלעגאַלע גאַזשעלניע

(ב) אין דאָרף קאַראַליניאָוו, פּיעטרקאָווער פּאָוויאַט האָט פּאָליצײ בײ דעם פּויער יאַן אײַזעלט ענטדעקט אַ פולשטענדיג אײנגעריכטעטע בראָנפען-פאַבריקעל, וואָס האָט געאַרבייט „אויף דער גאַנצער פּאַרע". מ'האָט דעם ספּריטנעם שפּריטפּויער, וועלכער האָט שוין בעוויזען אַ דאַנק זײן בראָנפען-פּראָדוקציע, צו דערשלאָגען זיך צו אַ מאַיאָנטאַק – נישט קיין גלעט געטון איבערן בעקעל...

אַרבייטסלאָזיגקייט און זעלבסטמאָרד

(א) פּאַבּאַטאָוויע האָט נעכטען אינטערוועניר'ט אין דרײ פאַלען, ווען אַרבייטסלאָזע האָבען געפּרובט צו בעגיין זעלבסטמאָרד:

אויף אָגראָדאָווע 29 האָט אויסגעטרונקען יאָדינע די 24-יאָהריגע יוזעפא אַנדזשעיטשאַק; אויף מיאָדאָווע 3 האָט זיך אויפגעהאָנגען דער 47-יאָהריגער יוזעף קוביאַק; אויף בזשעזשינער 47 האָט אויסגעטרונקען סובלימאַט די 49-יאָהריגע סטאַניסלאַווא גורא.

זאָלען זיך די מאַסנבעבענדע אינסטאַנצען ערנסטער פערטראַכטען וועגען דעם מורא'דיגען אָפּגרונד, וואָס פערברייטערט זיך און פערטיפט זיך אַלץ מעהר און מעהר.

זאָל מען נישט באַנאַטעליזירען די פּחד'דיגע עפּידעמיע פון זעלבסטמאָרד, וואָס שטאַרקט זיך אין דעם עמק הבכה פון נויט און אַרבייטסלאָזיגקײט!

אויסגעהאַקט שויבען

אומבעקאַנטע פּערזאָנען האָבען נעכטען אין פערשידענע פּונקטע פון דער שטאָט אויסגעהאַקט גרויסע אויסשטעלונגס-שויבען, צווישען אַנדערע זײַנען אויך אויסגעהאַקט געוואָרען די שויבען פון דער האַנדעלס- און אינדוסטריע-באַנק.

„תוצרת הארץ"

דער ארץ-ישראל-מאָזאר אָרגאַניזירט דורך דער געזעלשאַפט „תוצרת הארץ" ווערט זעהר גוט בעזוכט דורך דער לאָדזער יודישער בעפעלקערונג. די ספּעציעלע אַבטײלונגען ווי קאָלאָניאַל-אַרטיקלען, שמן-זית-זײף (אָליווען-אײל) מאַנדלען, פּל'ערליי האָניגען, ווי אָראַנזשען-האָניג, עקאַליפּטוס-האָניג, באַקסער-האָניג. די לעצטע צוויי זענען ספּעציעלע מעדיצינישע פאַר לונגען-ליידענדע. אַ בעזונדער אײנדרוק מאַכען די אַבטײלונגען פון די „בצלאל" אויסאַרבייטונגען, די בילדער, בראָנז, זילבער, אויך זית ביכער-און סגאַבע א.א.וו. די בעזוכער ווײַלען געוויס זײן צופרידען און גלײַכצײטיג זיך בעקענען מיט דער אַרבייט פון אונזערע ברידער אין א"י.

אויסשטעלונג פון מיטלער און ביימאַוויטש

די אויסשטעלונג פון קונסט-מאָלער י. מיטלער און סקולפּטאָר ביימאַוויטש אויף מאַניושקי 2 וועט דויערן נאָר נאָך אַ גאַנץ קורצע צייט. כדי צו געבען די ברייטערע מאַסען די מעגליכקייט צו בעקענען זיך מיט די שאַפונגען פון די בעגאַבטע קינסטלער, האָט דער אויסשטעלונגס - קאָמיטעט בעשלאָסען דעם איינטריט די לעצטע וואָך צו מאַכען אומזיסט. ביז איצט האָבען די אויסשטעלונג בעזוכט איבער 5000 פּערזאָן אויסער גרופּען פון פעראײַנען און שולן.

„די איצטיגע סיטואַציע אין ציוניזם"

די קומענדיגע טעג קומט פאָר אין אונזער שטאָט אַ גרויסע פאָלקס-פערזאַמלונג, געווידמעט די איצטיגע סיטואַציע אין ציוניזם אין צוזאַמענהאַנג מיט די לעצטע אונטערהאַנדלונגען מיט דער ענגלישער רעגירונג, מיט'ן אָנטייל פון פּרעזעס פון צ.-ק. פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע אין פּוילען דעפּ. יצחק גרינבוים.

דעפּ. י. גרינבוים איז אַ מיטגליד פון דער פּאָליטישער קאָמיסיע בײ דער ציונ. עקזעקוטיווע אין לאָנדאָן און האָט זיך פערזענליך בעטייליגט אין די אונטערהאַנדלונגען מיט דער ענגלישער רעגירונג.

צוליב דער אַקטואַליטעט פון דער טעמא, ווי אויך דער פּערזאָן פון רעפערענט האָט די פערזאַמלונג אַרויסגערופען גרויסע פעראינטערעסירונג אין די ציוניסטישע קרייזען אין אונזער שטאָט.

אַלגעמיינע פערזאַמלונג פון צענטראַלען סוחרים-פעראיין

נעכטען איז פאָרגעקומען די אַלגעמיינע פערזאַמלונג פון סוחרים-פעראיין אויף פּיעטרקאָווער 10. די פערזאַמלונג האָט געעפענט וויצע-פּרעזעס דעגענשטיין און איבערגעלייענט אַ בריף פון פּרעזעס האַמבורסקי, וועלכער האָט מיטגעטיילט, אַז צוליב זײן קראַנקהייט האָט ער נישט געקענט קומען צו דער פערזאַמלונג.

די פערזאַמלטע בעשליסען איינשטימיג איבערצושיקען דעם פּרעזעס האַמבורסקי אַ בעגריסונגס-דעפּעשע מיט אַ וואונש שנעל געזונד צו ווערען.

אַלס פאָרזיצער ווערט געוועהלט אינזש. פּיאַשקער, וועלכער לאַדענט איין אַלס בייזיצער די ה"ה יעקב שטערן און פאַזנערסאָן.

דעם בעריכט פאַר'ן פערגאַנגענעם יאָהר גיט איבער דיר. שוואַרצמאַן, וועלכער ווייזט אָן אויף דער שווערער לאַגע פון יודישען סוחרטום, צוליב וואָס דער פעראיין איז אַלץ מעהר פערוואָרפען געוועען מיט אַרבייט, די פערוואַלטונג האָט זיך אָפּגערופען אויף יעדע עולה אויפ'ן סוחרטום, האָט געשיקט דעלעגאַציעס און מעמאָריאַלען צו די בעהעריגע אינסטאַנצען און אדורכגעפיהרט אַ גרויסע צאָהל אינטערווענצען.

דעם טעטיגקייטס-פּלאַן אויפ'ן קומענדיגען יאָהר רעפערירט אינזש. פּראַשקער.

אין דער דיסקוסיע וועגען בעריכט נעהמען אַנטייל די ה"ה דעגענשטיין, האַלפּערען, אינזש. פּראַשקער, האַלפּערן און אַנדערע, נאָכדעם ווי ס'ווערט אויסגעדריקט צוטרוי' דער אַלטער פערוואַלטונג ווערען אדורכגעפיהרט נייע וואַהלען, וועלכע געבען פאָלגענדע רעזולטאַטען.

פערוואַלטונג

סאַלאָמאָן אַלטמאַן, מ. ס. בראָנאָווסקי, יאַקוב דעגענשטיין, מאַקס גאָרדאָן, עמנואל האַמבורסקי, מאַקס האַלפּערן, (ראַטמ. פון דער האַנדעלס-קאַמער) איגנאַצי יאַשונסקי, לעאָן מאַזור (ראַטמ. פון דער האַנדעלס-קאַמער) י. ל. מאַרגוליעס, אינזש. גערסאָן פּראַשקער, ראַטמאַן פון דער האַנדעלס-קאַמער, א. שטיינשניידער, יאַקוב שטערן.

קאַנדידאַטען

מאָריץ ביאַלער, ווינצענטי באַדון, נחמיה קאַראַטשינסקי, מ. קרעמיצער, י. ניסענהויז.

רעווידיר-קאָמיסיע

ג. ביסטער יאַקוב גערסאָן, סאַלאָמאָן קאָלמאַנאָוויטש, ה. לובאָשיצקי, ש. ראָזענמוטער.

דער נעכטיגער „קינדער-טאָג"

(א) אין צוזאַמענהאַנג מיט דעם נעכטיגען „קינדער-טאָג" זענען אין אונזער שטאָט פאָרגעקומען אַ סך קינדער-פערווײַלונגען, פײַערונגען, אויספלוגען און שמחות. די פערווײַלונגען זענען אויך פאָרגעקומען אין די פּאַרקען און אויפ'ן ספּאָרט-פּלאַץ פון וו. ק. ס.

היט אייערע קינדער!

אונטער די רעדער פון טראַמוויי און אויטאָ

(ב) ביים רוג פּעטריקאָווער און פרייהייטס-פּלאַץ איז אַרונטערגעפאַלען אונטער די רעדער פון אַנ'אויטאָ די 10-יאָהריגע גאָלדע זשיכלינסקא (דעם הויזבעזיצער'ס פון פּילסודסקי-גאַס 31 אַ טעכטערל).

(א) אַרקאַדיוש דאַמאַנסקי, 8 יאָהר אַלט (פון ראָקיטשינער 103) האָט זיך געשפּילט מיט זײנע חברים אין יאַגעלעץ. ער איז אַרונטערגעפאַלען אונטער'ן טראַמוויי נומער 10. מ'האָט איהם אַ קוים לעבעדיגען מיט איבערגעבראָכענע ריפּען, פיס און הענד אַרויסגעצויגען פון אונטער די רעדער.

אין ביידע פאַלען איז צו-הילף געקומען פּאַגאָטאָוויע. דאָס יונגעלע גוסס'ט.

6 אַרבייטער-מיטינגען

(א) נעכטען זענען אין פערשידענע עקען פון אונזער שטאָט פאָרגעקומען 6 אַרבייטער-מיטינגען געווידמעט די אַקטועלסטע עקאָנאָמישע פראַגען, ווי דער קריזיס אין דער אינדוסטריע, דער לוין-רעדוקציע א.א.וו.

ספּעציעלע דעלעגאַציעס וועלען איבערגעבען דער געהעריגער מאַכט די אָנגענומענע רעזאָלוציעס.

רעווי-טעאַטער

„גאָלדענע קאַטשקע"

מיטוואָך, דעם 3-טען יוני ד. י. קומט פאָר די פייערליכע ערעפנונג פון דעם רעווי-טעאַטער א. נ. „גאָלדענע קאַטשקע" אין גאָרטען פון קינאָ פון מלוכה-בעאַמטע, שענקעוויטשא 40. עס נעהמען אַנטייל די בעדייטענדסטע אַרטיסטען און אַרטיסטינס פון וואַרשאָווער רעווי-טעאַטער: מאַדזשאַרובנאַ, סאַפּיעניצקא, לאַסקאַט, סטאַנסקי, גראַנאָווסקי א. א. די פּרייזען פון די פּלעצער וועלען זײן פּאָפּולערע. די פאָרבערייטונגען צו דער ערשטער פּרעמיערע זענען אין פולען גאַנג.

אַפּטייקען

הײנטיגע נאַכט-דיזשורען.

(2) ס. יאַנקעלעוויטש (אַלטער מאַרק 9), ב. גלובאָווסקי (נאַרוטאָוויטש 6), ע. האַמבורג (גלובנא 50), ל. פּאַוולאָווסקי (פּיעטריקאָווער 307), א. פּיאָטראָווסקי (פּאָמאָרסקאַ 91). ל. סטאַצקי (לימאַנאָווסקיעגאָ 37).

אַ קינדער-פאָרשטעלונג פון די באַראַכאָוו-שולען

קומענדיגען שבת אין דער פריה וועט אין פילהאַרמאָניע-זאַל פאָרקומען אַ קינדער-פאָרשטעלונג אין דער אויספיהרונג פון די שילער פון די שולען אויפ'ן נאָמען פון באָראָכאָוו און פרק.

ס'וועט אויסגעפיהרט ווערען אַ עפּעקטפולע קינדער-אָפּערע „אין בלומען-לאַנד" און אַ חוץ דעם אַ רייהע אינטערעסאַנטע אינסצעניזאַציעס און כאָרדעקלאַמאַציעס. צווישען אַנדערע „די שטאָט" פון קולבאַק און אויף פּויליש „צוויי ווינטען" פון יוליאַן טובים. די רעזשי און פּלאַסטיק געפינט זיך אין די הענד פון דער בעקאַנטער לײַטערין פון דער ריטמיק-שולע פרל. זינאַ קרוש.

אַ חוץ דעם וועלען די קינדער אויפטרעטען מיט אַ רייהע גימנאַסטישע פּראָדוקציעס אונטער דער אָנפיהרונג פון אינסטרוקטאָר פּנחס לעווי.

אַ פערבלאָנדזשעט קינד

אַ יונגעלע אַנ'ערך 4 יאָהר אַלט האָט זיך פערבלאָנדזשעט און געפינט זיך בײ יחיאל נייהויז אויף זגערזשער 38.

היינט — ערשטער קאָנצערט פון באַר דאַנאַ

דער אויפטריט פון בעריהמטען דאַנאַ-כאָר, וועלכער קומט פאָר היינט אין זאַל פילהאַרמאָניע האָט אַרויסגערופען גרויס פעראינטערעסירונג. מיט'ן דאָנאַ-כאָר טרעט אויך אַרויס דער בעריהמטער דזשאַז אָרקעסטער אונטער דער ליטונג פון הענריק גאָלד און ה' סט. פּעטערסבורסקי, ווי אויך די אַרטיסטקע פון קווי-פּראָ-קוואָ פרל. גאַביסובנאַ.

דעם העכסט-אינטערעסאַנטען קאָנצערט וועט דאָס לאָדזער פּובליקום האָבען די געלעגענהייט צו הערען היינט מאָנטאָג, 8.30 אין אָוועט אין פילהאַרמאָניע-זאַל.

קופּאָן

אויף אַ יורידישער עצה

גילטיג מאָנטאָג דעם 1-טען יוני

אַ בעקאַנטער יוריסט

ערטיילט יורידישע עצות

פון 3 ביז 4 אַ זייגער נאָכמיטאָג אין רעדאַקציע פון אונזער צייטונג, פּיעטריקאָווער 21. אינטערעסאַנטען דאַרפען מיטברענגען דעם קופּאָן פון „נייעם פאָלקסבלאַט" – פון דעם זעלבען טאָג. –

אַ גרויסע דאָרפס-שׂרפה

(א) אין דאָרף מיכאַלאָוועק, סלופּצער פּאָוויאַט זענען פולשטענדיג פערברענט געוואָרען 7 דאָרפס-ווירטשאַפטען פון יוזעף אַנדזשישעאַק. דער היזק בעטרעפט 130.000 זלאָטעס.

„אילוסטרירטער פּוילישער מאַנטשעסטער"

אונטער דער רעדאַקציע פון אלי באָרוכין איז ערשינען דער מאַי-נומער פון דער לאָדזשער צייטשריפט פאַר ווירטשאַפטליכע, געזעלשאַפטליכע און קולטורעלע פראַגען „אילוסטרירטער פּוילישער מאַנטשעסטער" מיט אַרטיקלען פון: פּראָפ. מ. באַלאַבאַן, ד"ר פ. פרידמאַן, ד"ר ז. עלענבערג, אָסקאַר בערמאַן, נ. שפּעט, אַדוו. ז. לעוואַרטאָוויטש, סטאַראָסטע אַלעקסי רושצעווסקי, איליא ערענבורג, טאַדעאוש גורסקי, אלי באָרוכין א. א.

דער נומער איז רייך אילוסטרירט, און עטעפיש אַרויסגעגעבען.

ראַדיאָ-פּראָגראַם

מאָנטאָג, דעם 1 יוני

11,58–2105: צייט-סיגנאַל פון וואַרשאַ, אין היינאַל פון מאַריאַטישן טורעם אין קראָקע; 12,05–13,15; גראַמאָפאָן-פּליטען; 13.15 ווערט פאָרגעלייענט דער טאָג-פּראָגראַם אין רעפּערטואַר פון טעאַטערס און קינאָס; 13.25–15,25 איבעררייס; 15,25–15,45 „וואָס איז דאָס אינטערעסאַנטעס צו זעהן אין וואַרשאַ"; 15,45 – 16 קאָמוניקאַציע-איבערזיכט; 16–16,47 גראַמאָפאָן-פּליטען; 16,47–16,50 קאָמוניקאַט פאַר שיפערייי און פישערס; 16,50–17,10 לעקציע פון פראַנצויזיש; 17,15–17,35 גראַמאָפאָן-פּליטען; 17.35–18 לעקציע פון פּראָפעס: ב. ריכטער – „ווי זעהט היינט אויס בבל?; 19,18: לייכטע מוזיק פון דער קאַוויאַרניע „גאַסטראָנאָמיא" אין וואַרשע; 19–19,20 פּלעפּלעי; 19,20 – 19,40 גראַמאָפאָן-פּליטען; 19.40–19,55 קאָמוניקאַט פון דער לאָדזער אינדוסטריע-און האַנדעלס-קאַמער, און ס'וועט פאָרגעלייענט ווערען דער פּראָגראַם אויפ'ן קומענדיגען טאָג; 20–20,10 פּרעסע-איבערזיכט; 20,10 – 20.15 קאָמוניקאַטען; 20,15–20,30 טעכנישער פּאָסט-קאַסטען; 20,30–22,25 לעאָנקאַוואַלאָס אָפּערעטע „רויזען-קעניגין"; 22,25–22,40 פעליעטאָן פון קאַפּיטאַן לאַפּיעצקי „הינטערן דניעפּר אין 1920" 22.40–24 קאָמוניקאַטען, פּאָט, מעטעאָראָלאָגישער, פּאָליצייאישער, ספּאָרט, ווי אויך לייכטע מוזיק פון וואַרשאַ.

מאַשין-מצות

ווערט געבאַקען אַלע טאָג פרישע און דינע ווי אויך מצה-מעהל. אייער-פערפעל און סוכאַרקעס לויט קאַרלסבאַדער סיסטעם

מיר עמפּפעהלען צו יעדער צייט אונזערע גוט-בעקאַנטע און פרישע געבעקסען פון אונזער איבעראַל בעוואוסטער צוקערניע

ג. ווײַנבערג

38 פּיעטריקאָווער 38

:-: טעלעפאָן 82-143. :-:

אַכטונג! עס ווערען אויך אַרויסגעגעבען פריהשטיקען, אָווענד-ברויטען, ווי אויך יאַרסקע מיטאָגען

מאַשין-לעכער

ווערען אָנגענומען אויסצוניייען בײ ג. נאַרדמאַן, שרודמיעסקאַ 8

Prywatne POGOTOWIE LEKARSKIE

ZIELONA 6.

Telefon 12-333

tel. 12-333

tel. 12-333

ערטיילט דרינגענדע ערצטליכע הילף אין אַלע פלוצימדיגע פאָרפאַלען צו יעדער צייט ביי טאָג און ביינאַכט ווי אויך אין אַלע אַקושעריע און גינעקאָלאָגישע הילף.

היינט פּרעמיערע! אויפ'ן אַלגעמיינעם פערלאַנג פון ג' פּובליקום ווערט געגעבען דער פילם, וואָס פער'כישופט דעם צושויער א. נאָמען:

„ליבעס-פּאַראַדע"

רעזשי: Ernest Lubicz

אין די הויפּט-ראָלען: Janette Mac Donald, Maurice Chevalier

די פּרייזען פון די פּלעצער זענען פּאָפּולערע! דער זאַל איז מעכאַניש ווענטילירט. אָנהויב פון די סעאַנסען אין געוועהנליכע טעג 4.30, שבת און זונטאָג – 2.30 נאָכמ.

בעת׳ן העגנעז זיין ברודער האָט ער געטאַנצט אויף א באַל

אין מאי נומער פון „צוקונפט" ברענגט שאיל גינצבורג ווייטערדיגע אויסצוגען פון י. ל. גאָרדאָנס טאָגבוך, וועלכע זענען העכסט אינטערעסאַנט.

צווישען אַנדערען לייענען מיר דאָרט פאָלגענדע שפּאַנענדע בעשרייבונג פון דער לעצטער טויט־שטראָף בעת׳ן פּוילישען אויפשטאַנד:

די לעצטע טויט־שטראָף אין שאַוועל, בעת דעם פּוילישען אויפשטאַנד, איז פאָרגעקומען דעם 31־טען דעצעמבער, 1863, ווען מען האָט אויפגעהאָנגען דעם פריץ קוטשעווסקי. ער האָט זיך בעטייליגט אין באַגדאַנאָוויטשעס אינסורגענטען־אָפּטיילונג, געווען אַן׳אַדיוטאַנט, און מע האָט איהם אַ פערוואונדעטען גענומען אין געפאַנגענשאַפט אינ׳ם שטעטעל וואָדני (טעלשער אויעזד). מען האָט איהם פיר חדשים געהיילט אין שטאַט־שפּיטאָל און דער נאָך געהאָנגען.

זיין אוועקגאַנג פון דער וועלט איז געווען דער היפוך פון באַגדאַנאָוויטשעס. קוטשעווסקי האָט זיך פאַר דעם טויט אַזוי געשראָקען, דאָס ער איז שוין געווען כמעט ווי אַ מת נאָך פאַר דער בעשטראָפונג. איך האָב איהם צום ערשטען מאָל געזעהען בעת דער עקזעקוציע. ער איז געווען אַ הויכער, און ווייל ער האָט געהאַט אויף זיך אַ קורץ רעקעל, האָבען זיינע לאַנגע פיס אויסגעדוכט נאָך לענגער. עס איז געווען אַ שרעק אויף איהם אַ קוק צו טון. די אויגען זענען ביי איהם געווען מוטנע, ער האָט זיך קוים געהאַלטען אויף די פיס, אַלע זיינע בעוועגונגען זענען געווען אויטאָמאַטיש; עס איז געווען קענטיק, אַז ער איז כמעט נישט ביים זינען. ביים פאָרלייענען דעם אורטייל האָט מען איהם געהייסען שטעלען זיך אויף די קני, נאָר ער איז געבליבען שטיין, שאָקלענדיג זיך הין און און צוריק. עמיצער האָט איהם אַ קוועטש געטון די אַקסלען. האָט ער זיך אויטאָמאַטיש אַראָפּגעלאָזט אויף די קני. אויפשטיין אַליין האָט ער אָבער דערנאָך נישט געקאָנט, און מען האָט איהם געמוזט אויפהויבען. זיין טויט איז געווען פערבונדען מיט שרעקליכסטע ענויים, דער אייזערנער רינג אויף דער תליה איז געווען אַן׳אָנגעפּאַרענער, און דער שטריק — אַ נייער. אַנשטאָט א תליון האָט מען געבראַכט צוויי אַרעסטאַנטען (אויך אינסורגענטען) זענען זיי נישט אימשטאַנד געווען אויפצוהויבען קוטשעווסקין ווי געהעריג אין דער הויך, ווייל דער שטריק האָט זיך איבער דעם אָנגעפּאַרענעם אייזען נישט געגליטשט. דערצו נאָך איז די פּעטליע אויסגעקומען העכער פון דעם גאָרגעל, איז ער געהאָנגען אַ לאַנגע צייט און נישט געקאָנט שטאַרבען; די אַקסלען האָבען ביי איהם לייכט געצוקט, די פּאָדעשוועס האָבען זיך אויסגעצויגען און כמעט ווי בעריהרט די ערד. דער עקזעקוטאָר, וואָס האָט אָנגעפיהרט מיט דער טויט־שטראָף (עפּעס אַ מאַיאָר פון יאַראָוועד רעגימענט), האָט געהייסען די אימפּראָוויזירטע תליונים, זיי זאָלען קוטשעווסקין העכער אַרויפהויבען. נאָר ווען מען האָט שטאַרק אַ ציה געטון דעם שטריק, האָט ער זיך איבערגעריסען; דער אומגליקליכער איז אַנידערגעפאַלען, און האָט ליגענדיג אויף דער ערד, ווייטער געצוקט מיט די פיס, דאָס איז געווען אַ שוידערהאַפט בילד, ווי אַ מענשליכער קערפּער, דאָס פּנים פערדעקט מיט אַ לייוונטענעם זעקעל, מיט אַן׳איבערגעריסענעם שטריק אויפ׳ן האַלז, צאַפּעלט זיך אין שרעקליכע טויט־קאָנוואולסיעס. אַלע זענען געוואָרען צערודערט, און אַפילו דער עקזעקוטאָר האָט עטליכע מינוט אַליין נישט געוואוסט וואָס צו טון. ענדליך איז ער אָבער געפאַלען אויף אַן׳המצאה. „אַפּנים, דער מענש האָט פיל געזינדיגט, וויבאַלד עס איז איהם בעשערט געווען אַזאַ שווערער טויט" — האָט ער אַ זאָג געטון, צוגערופען עטליכע סאָלדאַטען און זיי געהייסען, זיי זאָלען צובינדען צו דער איבערגעריסענער פּעטליע אַ נייעם שטריק און איהם אַריבערוואַרפען איבער דער באַלקע. די זעלנער האָבען זיך אָפּגעשפּיגען אין די הענט און מיט אַלע כוחות אַ ציה געטון דעם שטריק. דער אומגליקליכער האָט תיכף אָנגעהויבען העגנען אין דער לופטען און באַלד אויסגעהויכט דעם אָטעם. זיין קערפּער איז געבליבען העגנען אויף דער תליה ביז שפּעט אין דער נאַכט.

די עקזעקוציע איבער קוטשעווסקין האָט נאָך געהאַט אַ טרויעריגען נאָכשפּיל — אַ שווערע פאַמיליען־דראַמע. ער האָט געהאַט אַ ברודער, וואָס האָט געדינט אַלס סעקרעטאַר אינ׳ם שאַוולער געריכט. די וויכטיגערע בעאַמטע־פּאָליאַקען האָט מען שוין מיט אַ צייט פריהער דערווייטערט און אַנשטאָט זיי בעשטימט רוסען; די ווייניגער בעדייטענדע זענען נאָך אויף דערווייל פערבליבען, אָבער מען האָט אויף זיי שטרענג אַכטונג געגעבען. זיי האָבען עס גוט געוואוסט און האָבען זיך זייער גוט געהיט. נאָך פון חנוכה „ראָזשדעסטוואָ" אָן האָט מען אָנגעהויבען געבען אָפיציעלע אָווענטען און בעלער, כדי אָפּצושוואַכען ביים עולם די געדריקטע שטימונג אויף די אָוועטען פלעגט מען איינלאַדען אויך די פּאָליאַקען־בעאַמטע, וואָס זענען נאָך געבליבען אויפ׳ן דינסט. זיי האָבען נישט געהאַט דעם מוט אָפּצוזאָגען זיך — פאַר אַזאַ זאַך האָט מען געקענט אַרויסרופען געגען זיך אַ פערדאַכט און דערווייטערט ווערען פון שטעל, פלעגען זיי נישט ווילענדיג געהן צו די פערוויילונגען. פיל איינגעשפּאַרטער זענען געווען די פּוילישע דאַמען, און ווייל רוסישע איז געווען ווייניג, זענען די איינאָרדענער פון די אָוועטען האַלטענדיג זיך אָן כלל: „פון נויט מעג מען יוצא זיין פון שוואַרץ ברויט", געווען געצוואונגען אַפילו איינצולאַדען די יודישע קרעמערקעס.

אויף מקבל פּנים זיין דאָס נייע יאָהר, איז איינגעאָרדענט געוואָרען אַן׳אָפיציעלער באַל, אין דעם זאַל פון גימנאַזיע. צווישען די איינגעלאַדענע בעאַמטע איז געווען אויך דער סעקרעטאַר קוטשעווסקי מיט זיין פרוי. זיי האָבען געלעבט אין איין הויף מיט מיר. מיר, די שכנים האָבען גוט געוואוסט, אַז פרוי קוטשעווסקאַ האָט זיך אַ צייט לאַנג אָפּגעזאָגט גיין צום באַל; נאָר דער מאַן, וואָס האָט מורא געהאַט, אַז ער וועט פערלירען זיין שטעלע, האָט איהר איבערגערעדט. ער האָט איהר אַפילו געניהט אַ נייע באַל־קלייד. דאַרף געשעהען, אַז גראָד יענעם טאָג האָט מען געהאָנגען זיין ברודער. פרוי קוטשעווסקאַ האָט זיך ווידער גענומען אָפּזאָגען — זי האָט אויף קיין פאַל נישט געוואָלט גיין צום באַל. נאָר דער מאַן האָט נישט נאָכגעגעבען און דורכאויס געפאָדערט, זיי זאָלען ביידע גיין; ער האָט גערעכענט מיט דעם צו בעווייזען פאַר דער רוסישער מאַכט זיין פולקומע „כשרות" און גלייכגילטיגקייט צו די פּוילישע אינטערעסען.

נאָך פיל פּיין און טרעהרען האָט אונזער שכנטע, בלייך ווי קאַלך, אָנגעצויגען אויף זיך דאָס העלע קלייד און איז אוועק איבאַיינעם מיט׳ן מאַן. דער באַל איז געווען, ווי איך האָב שוין געזאָגט אין גימנאַזיע, און געטאַנצט האָט מען אין פייערליכען זאַל, וואָס אין דעם אויבערשטען גאָרען, פון וואַנען די פענסטער זענען אויסגעקומען צו מערב־זייט צו. אין מיטען טאַנצען „פּאַלקע" האָט פרוי קוטשעווסקאַ דערזעהען פון ווייט איהר שוואָגערס קערפּער, וואָס האָט זיך נאָך געוויגט אויף דער תליה — און זי איז געפאַלען אין חלשות. מען האָט זי אָפּגעמינטערט, און דער מאַן האָט זי דאַן אוועקגעפיהרט אַהיים. פאַר זיין קאַריערע האָט ער שוין מעהר נישט מורא געהאַט: דעם חוב זיינעם האָט ער ערפיהלט.

אויסשטעלונג פון 2 לאָדזער קינסטלער

מען מוז מודה זיין, אַז אין לאָדז ווערען געבוירען גרויסע טאַלאַנטען, פון דער אַנדער זייט מוז מען אָבער אויך מודה זיין, אַז צום בעדויערען, איז אונזער שטאָט פאַר די אַרטיסטען נישט קיין מוטער, נאָר אַ שטיף־מוטער.

צעהנדליגער אַרטיסטען פאָהרען קיין אויסלאַנד בעזונדערס אין די אַרטיסטען־מעטראָפּאָליע קיין פּאַריז, וועגען לאָדז פערגעסען זיי קיינמאָל נישט, אָבער לאָדז פערגעסט וועגען זיי.

ווען זיי אָרדנען דאָ איין אויסשטעלונגען זעהר אָפט ערשטקלאַסיגע, מיט אַ סטעמפּעל פון פערדינטען פּאַריזער רוהם, טרעפען זיך אָן אין לאָדז אוי׳ זאַ גלייכגילטיגקייט, אויף אַזאַ פעהלען פון פערשטענדניש, אַז ס׳וואָלט זיך געקענט אויסדיכטען, אַז אַזאַ עמפּינדליכער אַרטיסט וועט שוין בעקומען רבי־געלד אויף שטענדיג און וועט רעזיגנירען פון אויסשטעלונגען אין דער אונדאַנקבאַרער שטאָט. די אַרטיסטען זענען אָבער מעהר צוגעוואוינט צו לאָדז, ווי לאָדז צו זיי.

געשלאָגען מיט׳ן פעהלען פון פרעקווענץ און פעהלען פון בעלנים צו קויפען בילדער צווישען די רייכע ספערען אויס סענטימענט, איך בעטאָן אויסדריקליך מעהר צוליב סענטימענט, ווי פון דעם איינרעדען זיך, אַז די פערהעלטנישען האָבען זיך פערבעסערט, געטריבען פון אַ אינערליך געפיהל געבען זיי פון צייט צו צייט פרישע עראָבערונגען פון זייערע טאַלענטען.

ס׳איז אָבער אַ פאַקט, אַז די לאָדזער אַרטיסטען האָבען אויף אויסשטעלונגען אין אויסלאַנד אַ בעדייטענדען ערפאָלג, געניסען פון אונגעהויערע לויב־ווערטער און האָבען סיי אַ מאָראַלישע און סיי מאַטעריעלע בעפרידיגונג, אָבער דאָ...

בעסער שוין נישט אַרויסציהען קיין ווייטערדיגע בעמערקונגען, וועלכע קומען מיר אויף די געדאַנקען אין צוזאַמענהאַנג מיט דער אויסשטעלונג פון מאָלער מיטלער (פון פּאַריז) און דעם סקולפּטאָר כיימאָוויטש.

די דאָזיגע רייכע און פערשידענאַרטיגע אויסשטעלונג, בעזיצט אויסערגעוועהנליך־שעהנע עקספּאָנאַטען: זעהר גוט מוז זיין די דאָזיגע בילדער און סקולפּטורען, ווייל זיי ווערען בעקוקט דורך די ווערק וואָס שטעהען אין שכנות מיט זיי — קיין מענשען קומען דאָך נישט. די קליינע פרעקווענץ דאַרף מען פערטייטשען נישט נאָר מיט דער שווערער ווירטשאַפטליכער לאַגע, נאָר מיט׳ן פולשטענדיגען פעהלען פון פּראָפּאַגאַנדע פאַר קונסט אין לאָדז און מיט דער גלייכגילטיגקייט, וועגען וועלכער איך האָב שוין גערעדט.

דערפאַר האָבען די וועלכע האָבען די אויסשטעלונג בעזוכט געהאַט אַ גרויסען עסטעטישען גענוס.

מיטלער איז אין אַ גרויסער מאָס פּעדאַנטיש דערויף וואָס ווערט גרינג געשעצט דורך פיל מאָלער: די ריינקייט און פּינקטליכע אויספיהרונג פון דער צייכנונג.

דער דאָזיגער אַרטיסט איז אַן׳אונערמידליכער זוכער פון שענקייט. ער זוכט כסדר נייע פאָרמען, אַ נייעם אופן פון אַרויסרייסען זיך, ער פערשליסט זיך נישט אין איין קלויז, זיין עמפּינדליכע נשמה לעבט איבער כסדר נייע קינסטלערישע וויזיעס, וועלכע ער גיט זיך גערן אונטער. דערפאַר זעהען מיר ביי איהם אַזאַ פערשידענאַרטיגקייט אין בעאַרבייטען טעמאַט, ביי מיטלער איז פערהאַן רעאַליזם און פאַנטאַזיע, נאַטוראַליזם און דעפאָרמאַציע (זעלטענער), די וועלט פון ווירקליכקייט און די וועלט פון אַלעגאָריעס, אָבער אומעטום אָפּערירט ער פּראַכטפול מיט פאַרבען, קאַלטען און וואַרימען טאָנאַציע און האַלב־שאָטענדיגקייט.

צוויי בילדער פון ציקל Marche en puces זענען אַדורכגעדרונגען מיט סובטעלער פאַרב און ליכט, פיל מיט פערטראַכטקייט און מעלאַנכאָליע איז זיין „בענקשאַפט": עפּעס אַ יונגערמאַן שפּילט אויף אַן׳אויסגעצויגענער האַרמאָניע און אין די טענער פון זיין שפּילען לעגט ער אַריין די גאַנצע וועלט פון טרוימען. עהנליך אין דער שטימונג איז דער אויטאָ־פּאָרטרעט פון אַרטיסט „דאָס ליד פון רעזיגנאַציע"; דאָ זעהט מען דעם ליטם פון בידערקייט און איינזאַמקייט.

אָט זעהט מען ווידער אויפ׳ן בילד: „14, יולי אויף מאָנפּאַרנאַס" אַ העלען, צושפּילטען, פילפאַרביגען, בונטען המון.

און ווידער איז פאַר אונז אַ שטילער קלויסטער, אין זיינע מויערען איז פערשאָלטען עפּעס אַ מיסטיציזם.

פון דער אַנדער זייט געהט פערביי פאַר אונזערע אויגען „די גאַס פון פּאַריז", וואונדערבאַרע זענען זיינע „בלומען" — די רויטע פרישע רויזען שמעקען. זעהר שעהן מאָלעריש איז בעהאַנדעלט „דער ברעג פון ים". דער צובושעוועטער ים און די צוזאַמענגעקנוילטע וואָלקענס האָבען פיל אויסדרוק.

מיטלער איז אַן׳אויסגעצייכענטער פּאָרטרעטיסט „פריילין צ"", איז ווי אַ בילד פון 15. יאָהרהונדערט און זעהר גוטען געשמאַק. „ד קינדער־קעפּלעך" האָבען זעהר פיל אָנציהענדעס און זיסעס און גלייכצייטיג נאַטוראַליסטישעס. זעהר שעהן איז דער „אַקט" אין וועלכען ס׳פיהלט זיך דאָס פולסירענדע בלוט.

מיטלער איז אַ בעדייטענדער קינסטלער. יעדער כער האָט זעהר פיל צו זאָגען, ס׳קענען ביי איהם אויך פאַסירען פעהלערען (למשל אין רעאַליסטישען „אַקט" זעהר פיל צו וואונשען האָט איבערגעלאָזט דער האַלז און די לינקע האַנד, און „דער ראַיאָן פון שלאָס הינטער פּאַריז" פעהלט די ענטשפּרעכענדע פּערספּעקטיוו); אָבער דאָס זענען קליינע חסרונות אויפ׳ן פאָן פון גרויסע קינסטלערישע מעלות פונ׳ם מאָלער, וועלכער אימפּאָנירט מיט דער קאָנסטרוקציע, פאַרב, בעאַרבייטונג פון דער טעמאַ און מיט דער פּאָעזיע, וועלכע פליסט פון זיינע בילדער.

אויף אַ הויכער קינסטלערישער מדרגה שטעהען די סקולפּטורען און מעטאַל־פּלאַסטיק פון הי כיימאָוויטש. ערשטקלאַסיגע מעלות בעזיצט „דער קאָפּ פון דער גבבה". פּרעכטיג איז „בעטהאָווען" פון וועמענס פּנים ס׳זעהט זיך די שטאָלצקייט פון גייסט, אייגענער ווילען, גרענצלאָזע אינטעליגענץ.

אָריגינעל איז דער סטיליזירטער „הירש", הערליך קאָמפּאָנירט איז דער „אויטאָ סטודיום" בעזונדערס דאַרפען דערמאָנט ווערען די קופּער־בילדער („קינדער־קעפּלעך", „דער יעגער", „נאַכט" און דער „פּאַלעסטינער יוד"), נישט ווייניגער אינטערעסאַנט זענען זיינע סקולפּטורען, די אויטאָ־מאַסקע ערלויבט אַריינצוקוקען אין דער טיפעניש פון דער נשמה, מיט גרויס טאַלענט האָט דער קינסטלער אויסגעפערטיגט דעם „קאָפּ פון יונגעל" און דעם „קאָפּ פון זקן".

צי האָב איך רעכט געהאַט ווען איך האָב געזאָגט, אַז די וואָס האָבען בעזוכט די אויסשטעלונג האָבען געהאַט אַ גרויסען עסטעטישען גענוס?

דר. וו. פּאַלעס.

דער „פּוילישער שטערן"

טענסאַציאָנעלער ראָמאַן פון דעם וועלט־קריג

(38

דער געהילפס־קאָמענדאַנט האָט אַ שאָקעלגעטון מיט׳ן קאָפּ:

— דאָס טאַקע איז מיין הויפּט־אויפגאַבע.

— אויב אַזוי — האָט דער געהיים־אַגענט מערנהאָלץ געזאָגט — וועט אייך זיין אינטערעסאַנט צו וויסען, אַז מיר זוכען דעם דעזערטיר באַרלינג, דערפאַר, ווייל ער האָט ערמאָרדעט אַ מענשען!

— ערמאָרדעט? — האָט זיך דער קאַפּיטאַן פערוואונדערט — צי מיינט איהר נישט דעם אַלטען אַקטיאָר קוויטמאַן?

— יאָ, איהם! — האָט דער געהיים־אַגענט בעשטעטיגט — איך פיהר די אויספאָרשונג, און איך האָב אייך געוואָלט פרעגען...

קוויטמאַנס גאָרטען. דאָס פּאַפּירעל איז געווען אַריינגעקוועטשט אין בלאָטע דורך אַ שווערען זעלנערישען שטיוועל.

— איך פערזיכער אייך אָבער, אַז באַרלינג האָט זעהר אַ גוטען נאָמען אין זיין פולק. ער האָט זיך קיינמאָל פריהער נישט פּראָצעסירט, און די אָפּרופען וועגען איהם פון זיינע אָנפיהרער קאָנען גאָר קיין בעסערע נישט זיין. ביז ער איז פערשוואונדען געוואָרען, האָט ער זיך גערעכענט פאַר אַן׳אויסגעצייכענטען זעלנער.

— איך קאָן אייך קיין שום שלעכטעס וועגען איהם נישט זאָגען, אָבער איך וואָלט איהם געוואָלט נעהמען אויף אַ פערהער. איך בעט אייך, דעריבער זעהר, איהר זאָלט איהם זעהן אויפזוכען, און די נאָר איהר וועט איהם האָבען אַרעסטירט, זאָלט איהר צו־וויסען טון טעלעפאָניש.

— מסכים!... איך וואָלט אָבער זעהר געוואָלט, אַז אייערע פערדאַכטען זאָלען זיך אַרויסווייזען פאַר נישט בערעכטיגטע.

דער געהיים־אַגענט האָט זיך אָפּגעזעגענט און איז אַוועק.

אין אַ ווײַלע שפּעטער איז ער געווען אין דעם הויפּט־קאָמענדאַנטס אויפנאַהם־צימער.

איהם האָט בעגעגענט מערי קוויטמאַן.

זינט עס איז ערמאָרדעט געוואָרען איהר פאָטער איז אַדורך אַ וואָך, און מערנהאָלץ איז געווען אַביסעל איבעראַשט, ווען ער האָט דערזעהן, אַז מערי איז שוין ביי דער אַרבייט.

שוויגענדיג האָט זי איהם אַריינגעפיהרט אין קאַבינעט פונ׳ם קאָמענדאַנט.

יענער האָט בעגעגענט דעם געהיים־אַגענט מיט אַ שטומער פראַגע.

מערנהאָלץ האָט אַ ציה געטון מיט די פּלייצעס:

— קיין שום נייעס!

שוויגענדיג האָט דער קאָמענדאַנט אויסגעהערט זיין מעשה וועגען דאָס בחנם־דיגע אַרומזוכען באַרלינגען.

— מערנהאָלץ, — האָט ער ענטשלאָסען ערקלערט — מיר מוזען פאַר יעדען פּרייז אויפזוכען דעם יונג! וואָרים נאָר... אָט־אָט!

ער האָט אָנגעשריבען עטליכע ווערטער אויף אַ בויגען פּאַפּיר און בעוויזען מערנהאָלצען.

— אויב ער איז אומשולדיג, וועט ער מוזען קומען.... אויב אָבער ער האָט פאַקטיש דערהרג׳עט קוויטמאַנען, וועט עס סיי־ווי דעם ענין נישט קאַליע מאַכען, לייענט איבער.

מערנהאָלץ האָט איבערגעלייענט אויפ׳ן קול:

„די אַדוואָקאַטען־קאַנטאָר פון בלאַנק בעט דעם אַרטילעריסט באַרלינג, ער זאָל זיך קאָמוניקירען מיט איהר, כדי איבערצוגעבען אַ ידיעה, וואָס איז פאַר איהם זעהר וויכטיג. די מניעות, מצד דער מיליטער־מאַכט, פאַר וועלכער דער אַרטילעריסט באַרלינג, האָט מורא, זענען דערווייטערט"....

— אָבער, — האָט מערנהאָלץ אויסגערופען — אָבער די מיליטער־מאַכט וועט דאָך דערויף נישט איינגעהען!

— זי וועט יאָ איינגעהען! מ׳וועט עס מיר נישט אָפּזאָגען, איצט, מערנהאָלץ, בעט מאַטעסען, ער זאָל דאָ צושרייבען דעם נומער פון פולק און דעם אַדרעס פון דער אַדוואָקאַטען־קאַנטאָר, און הויבט אָן צו דרוקען די מודעה אין אַלע פערשפּרייטע צייטונגען.

ער האָט איבערגעגעבען דעם בויגען פּאַפּיר מערנהאָלץ׳ן, געבענדיג איהם אַזוי־אַרום צו פערשטעהן, אַז די אוידיענץ איז געענדיגט.

יענער איז אָבער נישט געגאַנגען, ווייל ער האָט נאָך געוואָלט רעדען מיט׳ן הויפּט־קאָמענדאַנט וועגען אַ סך אַנדערע זאַכען.

— מיט גרויס צער האָב איך היינט איבערגעלייענט אין דער רשימה פון דערהרג׳עטע אויפ׳ן פראָנט, דעם נאָמען פון מאַיאָר האַרי אַקוויט.... איך האָב אייך געוואָלט פרעגען....

— יאָ, ס׳איז שרעקליך! — האָט געענטפערט דער קאָמענדאַנט, און ענטשלאָסען צוגעגעבען — אין אויפנאַהמס־צימער וועט איהר זעהן די פריילין קוויטמאַן... זייט אַזוי גוט, און נעמט איהר, זי זאָל תיכף אַריינקומען אַהער.

דער געהיים־אַגענט איז געוואוינט געווען צו סורפּריזען, אָבער דער שאַרפער טאָן פונ׳ם קאָמענדאַנט האָט אַפילו אויף איהם געמאַכט אַן איינדרוק.

איידער ער האָט פערשטאַנען, אַז זיין אוידיענץ איז געענדיגט, איז ער שוין געווען אין צווייטען צימער.

— ניין, איך האָב אייך נישט וואָס צו דיקטירען, פריילין קוויטמאַן, — האָט זיך אָפּגערופען דער קאָמענדאַנט צו מערין, וועלכע איז אַריין אין קאַבינעט מיט אַ בלייפעדער און פּאַפּיר — איך וויל אייך געבען אַ קליינעם אורלויב, פריילין קוויטמאַן און בעטען אייך, איהר זאָלט צופאָהרען אינ׳ם „מיהל־הויז", וואָס געפינט זיך לע׳ם דעם דאָרף ווענטפּילד. איך רעכען, אַז איהר זענט זיך משער, מיט וועמען איהר וועט זיך דאָרט צוזאַמענטרעפען? זיין שווייגען בעאונרוהיגט מיך אַביסעל.... איך האָב געמיינט, אַז איך וועל איהם תיכף אַרויספיהרען אויף דעם שפּור פון גוט־על־דין, נאָר אַרויסגעקומען איז אַזוי, אַז מיר ווייסען אַליין נישט וואו זי איז אַהינגעקומען, און וואָס מיט איהר האָט פּאַסירט. אַלענפאַלס בעט איך אייך, איהר זאָלט איהם איבערגעבען דאָס אַלץ, וואָס איהר האָט געהערט פון מיין פראַנצויזישען קאָלעגע... דערציילט איהם אויך וועגען באַרלינגען... איהר ווייסט דאָך וועגען וואָס עס האַנדעלט זיך. נו, גוט... און דער ווייסט זיך ביי איהם, וואָס ער רעכענט צו מאַכען. איך וויל איהם נישט שטערען, נאָר מיר זאָלט געוועגען אָנגעבען צו וויסען, אַז ער האָט שוין אַן׳אויסגעאַרבייטען פערטיגען פּלאַן. מאַכט־זשע, נישט קיין שהיות, און פאָהרט... אויב איהר וועט בעוויזען אויפ׳ן דריי־אַ־זייגער־צוג, וועט איהר אין אַ שעה אַרום זיין אין ווענטפּילד... זייט פאָרזיכטיג, און גיט מיר צו־וויסען וועגען דעם מאָרגען איבערמאָרגען.

(פאָרטזעצונג קומט)

פינף הונדערט מיליאַרד יאָהר

אַ שטיקעל השבון וועגען די שטערען אין הימעל

פון ב. קאָוונער.

פּראָפעסאָר סומאַטאָכע איז אַ מענש וואָס פייפט אויף אַלע אַנדערע מענשען.

ער האָט זיך איינגעשפּאַרט מיט הענט און מיט פיס, אַז מעג זיך די וועלט שטעלען מיט'ן קאָפּ אַראָפּ מעגען די אַרבייטער אויסגעהען פאַר אַ שטיקעל ברויט, מעג די פּאָליטיק זיין צו־פּוילטביזין ביין, מעג דאָס פאַמיליען־לעבען היגקען און געהן אויף קוליעס, מעגען לענדער אַרונטער־וואַרפען פון זיך זייערע הערשער — ער האָט דאָס אַלץ אין דער לינקער פּאה, ער מוז זיך אָנגעהען מיט זיין אַרבייט, מיט זיינע לעקציעס. ער מוז די מענשען בעקאַנט מאַכען וואָס עס טוט זיך אויפ'ן הימעל, ווי עס לעבען און ווירקען די שטערען און פּלאַנעטען, וויפיל די וועלט דאַרף נאָך לעבען און וועט נאָך לעבען.

און אָט איז ער אַרויס מיט אַנ'אַרטיקעל אין אַ בעריהמטען זשורנאַל, וואָס האָט אַזעלכע לעזער ווי פּראָפעסאָר איינשטיין און ער בעווייזט ווי צוויי מאָל צעהן איז איין־און־דרייסיג, אַז אונזער וועלט אויף וועלכער מיר לעבען און מוטשען זיך; וואו מיר פיהרען רעכטע און ליבקע ליבעס; וואו מיליאָנען מענשען געהען אַרום הונגעריג — אַז אָט אַ די וועלט וועט זיך נאָך אַזוי האַלטען נישט ווינציגער ווי 500 מיליאַרד יאָהר.

און ער ענדיגט דעם אַרטיקעל מיט די דאָזיגע קלוגע ווערטער: „אויב עס וועט זיך אַרויסווייזען, אַז איך האָב נישט געטראָפען, וועט איהר מיר מעגען רופען ליגנער".

הייסט עס, אַז מיר מוזען פריהער אָפּוואַרטען 500 מיליאַרד יאָהר אויסצוגעפינען צי ער האָט געזאָגט דעם אמת.

איצט פאָלגט מיך אַ גאַנג און לעבט אָפּ 500 מיליאַרד יאָהר אונטער אַזעלכע אומשטענדען ווי מיר לעבען איצט. אוממעגליך!

מען קען דאָך גרוי און אַלט ווערען פאַר דער צייט; מען קען דאָך משוגע ווערען פון וואַרטען!

און דערביי לאָזט אונז דער גרויסער פּראָפעסאָר אויך וויסען אַנדערע נויטיגע זאַכען וועגען די הימלען, וואָס אָהן דעם קען מען גאַרנישט לעבען און מאַכען חובות.

איך וועל זיך נישט פוילען און אייך איבער־געבען אַ שטיקעל פון זיין אַרטיקעל, איבערזעצט אין מיין יודיש, וועט איהר פערשטעהען דאָס וואָס איך אַליין פערשטעה נישט און אַ סך פון אייך פערשטעהען אַז זיי פערשטעהען אויך נישט.

נאָר זאָגען וועט יעדער איינער, אַז ער פער־שטעהט יאָ, כדי מען זאָל איהם האַלטען פאַר אַנ'־אינטעליגענטען מענשען וואָס פערשטעהט אַלעס...

ער שרייבט:

עס געפינען זיך שטערען אויפ'ן הימעל, וואָס מען ווייסט זייערע נעמען פונקט ווי מיר וויסען די נעמען פון בעקאַנטע מענשען. פונקט ווי מיר קענען אַ משה, אַ חיים, אַ דוד, אַ לייבוש, אַ סעם, אָט אַזוי קענען די אַסטראָנאָמען, די וואָס שטודירען די שטערען, די נעמען פון די שטערען. געפינט זיך אויפ'ן הימעל איין שטערען וואָס מען רופט איהם קאַפּעלאַ (ער מוז זיין אַ איטאַליענער, דער שטער־רען), לייכט ער אום ווינטער מעהר ווי זומער.

אַזוי ווילט זיך איהם, צייט האָט ער, מיט פּרנסה איז ער פערזאָרגט, קיין פרוי און קינדער האָט ער אויך נישט, — לייכט ער. פינקעלט ער, פינטעלט ער מיט די אויגען און ער לאַכט זיך אויס פון דער וועלט פונקט ווי דער פּראָפעסאָר.

אַ שטראַהל פון דעם שטערען קאַפּעלאַ דער־גרייכט צו אונז אין משך פון 55 יאָהר.

אין אַנדערע ווערטער: ביז דאָס ליכט פון דעם שטערען דערגרייכט אונזער ערד, געדויערט נישט ווייניגער ווי 55 יאָהר.

האָט ער זיך איינמאָל בעוויזען אין אַ שיין געמען, דאַרפען מיר וואַרטען נאָך 55 יאָהר ביז מיר'ן איהם ווידער זעהען.

נאָר אַזוי ווי קיי זמשוגענער שטעלט זיך נישט אוועק וואַרטען 55 יאָהר אויף איהם, זעהט איהם קיינער נישט נאָך אַמאָל.

פון ערשטען מאָל איז דאָך אידאי נישטאָ וואָס צו רעדען... מיר האָבען שוין גאַרנישט וואָס צו טון, נאָר זיך אוועקשטעלען וואַרטען ביז דער שטערען קאַפּעלאַ וועט אַ פינטעל טון צו אונז מיט אַנ'אויג...

איצט פערגעסט נישט, שרייבט דער פּראָפעסאָר ווייטער, אַ שטראַהל פון דעם דאָזיגען שטערען לויפט דורך אין איין סעקונדע דריי הונדערט טויזענד קילאָמעטער, הייסט רעכענט אויס ווי ווייט דער שטערען איז פון אונז! איהר רעכענט, צי ניין?

דאָ נישט לאַנג האָט מען אויסגעפונען, אַז דער שטערען איז נישט אַליין; עס איז פערהאַן צו איהם נאָך איינער, אַ צווילינג, אָבער זיי זענען אָפּגערוקט איינער פון צווייטען אויף הונדערט פינף און צוואַנציג מיליאָן מייל.

אויסגערעכענט אויפ'ן האָר!

טאָמער גלויבט איהר נישט, קענט איהר נעה־מען אַ מאָס, אָדער אַ לאַנגען פאָדים און אַליין מעסטען.

ער וועט אייך גאָר נישט טון דערפאַר, דער פּראָפעסאָר.

מילא, ווייסען מיר שוין ווי ווייט די שטערען זענען איינער פון צווייטען. איצט איז די פראַגע: ווי גרויס זענען זיי? און עס געהט איהם ממש איי לעבען מיר זאָלען עס וויסען.

זאָגט ער אונז: אַז איינער פון זיי, דער גרע־סערער, איז פערצעהן מאָל גרעסער פאַר אונזער ערד.

אויסגעמאָסטען אויפ'ן איינטש...

היינט שטעלט זיך פאָר ווי וואַרעם דאָרט איז! פערצעהן מאָל וואַרימער ווי אויף דער זון!

די קלענסטע טעמפּעראַטור איז דאָרט פינף טויזענט גראַד און די העכסטע נישט ווינציגער ווי זיבען טויזענט.

ווייטער שרייבט דער גרויסער פּראָפעסאָר פון אָקס־פאָרט, אַז יעדע סעקונדע פערלירט דער דאָ־זיגער שטערען פון זיין קערפּער נישט ווינציגער ווי פינף הונדערט מיליאָן טאָן.

מיינט איהר דאָך אוודאי, אַז אין אַפּאָר הונ־דערט יאָהר אַרום וועט שוין פון דעם שטערען קיין זכר נישט בלייבען? האָט איהר אַ גרויסען טעות! ער וועט נאָך לעבען זעקס הונדערט מיליאַרד יאָהר — נישט אַ מינוט ווינציגער!

אַז איהר וועט לעבען וועט איהר זיך איבער־צייגען, אַז ער האָט אייך נישט געבלאָפט, דער פּראָפעסאָר.

פּראָפעסאָרען זענען נישט קיין בלאָפערס. ביי זיי אַ וואָרט איז אַ וואָרט, אַ מאָס איז אַ מאָס און אַ וואָג איז אַ וואָג.

איצט, מיינע טייערע לעזער, ווער איהר זאָלט נישט זיין: שניידערס, שוסטערס, בעקערס און אַנדערע האַרעפּאַשניקעס, לעגט אוועק די אַרבייט, אויב איהר האָט, און אויב איהר האָט נישט, זאָלט איהר מעהר נישט זוכען. לאָזט אַלץ געהען, אפילו אייערע ווייבער און קינדער, און קויפט דעם דאָ־זיגען זשורנאַל און לעזט די אַרטיקלען פון דעם בעריהמטען פּראָפעסאָר און נעמט פּאַפּיר און אַ בליי און געהט נאָך אַלע זיינע חשבונות און זעהט צי עס שטימט.

האָט עס גוט און זיבען!

פערגעסט נישט, אַז אונזער אַלבערט איינשטיין איז אויך אַ לעזער פון דעם זשורנאַל.

יאָ, איך האָב אייך פערגעסען צו זאָגען, אַז דער זעלבער פּראָפעסאָר בעווייזט מיט ציפערען וואָס קיינער קען נישט אָפּלייקענען, אַז אונזער ערד, וואָס דאַרף נאָך לעבען 500 מיליאַרד יאָהר, וועגט, סך הכל, 28 טריליאָן פונט.

אויף וואָס פאַר אַ וואָג האָט ער די ערד אָפּ־געוואויגען, ווייס איך נישט. זיכער נישט אויף מיין קצבס וואָג. אויב יאָ, וואָלט זי געוואויגען אַ פערטעל פונט ווינציגער.

לאָדזער יודישער קאַמעראַל-טעאַטער
אַלעע 1-טער מאי 2.   געוו. ענגלישער זאַל (פריש רעמאָנטירט).
דירעקטאָר: דוד צעלמייסטער.
גאַסטשפּילען פון דוד הערמאַן-טעאַטער
מיט'ן אָנטייל פון פּרעמיער פון דער ווילנער טרופּע
יוסף קאַמען
היינט, מאָנטאָג, דעם 1-טען יוני, 9 אַ זייגער אין אָוועגד
„דער טויבער" (ברויט-מיהל)
ס'בעטייליגען זיך: געוועזענע מיטגלידער פון דער ווילנער טרופּע – אילרייך דוד, בירנבוים דוד, הירשפעלד זלמן, מעסינגער מיכאל, קעניג דינה, קורלאַנדער יעקב מיט דעם פּרעמיער יוסף קאַמען בראש, ווי אויך נערה רבקה, יחיאל ראַקאָוו, בת-שבע.
אינסצעניזאַציע און רעזשי: דוד הערמאַן.   אדמינ. לייטער: א. גאַריעלאָוו.
בילעטען צו בעקומען אין קאָנדיטאָריי פון ה' ראַשגאָלד (פּיעטריקאָווער 38) און אַ גאַנצען טאָג אין דער קאַסע פון טעאַטער.

טעלעגראַמען

אַ גרויסע שרפה אין אַ כעמישער פאַבריק

20 פייערלעשער פערוואונדעט, 1 פרוי פערברענט

בערן, 30 (טו) אין דער כעמישער פאַבריק איז אויסגעבראָכען אַ גרויסע שרפה, די לאַבאָראַטאָריע און דער פאַפּיר־לאַגער איז אוועק מיט'ן פייער, ביי דער לעש־אַקציע זענען 20 פייערלעשער פערוואונדעט געוואָרען און אַ פרוי איז פערברענט געוואָרען אויף קיל.

קאַמפען צווישען היטלעראָווצעס און קאָמוניסטען

בערלינס, 30 (ספּ.טעל.) אין סאַגען (וועסטפאַליע) איז נעכטען אין אָוונד געקומען צו בלוטיגע גאַסען־קאַמפען צווישען היטלער־לייט און קאָמוניסטען. עס איז אויסגעבראָכען אַ שיסעריי, בעת וועלכער דריי היטלעריסטען זענען דער־הרגעט געוואָרען און 10 זענען פערוואונדעט געוואָרען.

אַ שיף געהט אונטער

500 פּאַסאַזשירען געראַטעוועט

ניו־יאָרק, 30 (פו) 70 מייל אויף דרום פון סאַנטא־באַרבאַרא נעבען קאַליפאָרנישען ברעג איז דער דאַמפער „האָוואַרד" ארויף אויפ'ן זאַמד. די שיף געהט אונטער. 500 פּאַסאַזשירען און די מאַנשאַפט האָבען פערלאָזען די שיף און געפינען זיך אין די רעטונגס־שי לעך. דער ים איז רוהיג.

סטודענטען־דעמאָנסטראַציעס געגען וואַטיקאַן

רוים, 30. (ספּ. טעל.) די סטודענטען־דעמאָנ־סטראַציעס געגען וואַטיקאַן האָבען געצוואונגען דער מאַכט אַרויסצוגעבען אויסערגעוויינטליכע פער־אָרדנונגען. די בריקען איבער דער טיבער, וואָס פיהרען אין דער מלוכה פון וואַטיקאַן זענען בע־זעצט געוואָרען דורך מיליטער אויך אַלע זייטיגע גאַסען פון דער שטאָט זענען בעזעצט פון מיליטער־אַפּטיילונגען.

פּראָטעסט געגען די סיים־וואַהלען אין לאָדז

ווערט מאָרגען בעטראַכט דורכ'ן העכסטען גערכט

וואַרשאַ, 30. (טעלעפאָניש). מאָרגען מאָנ־טאָג וועט דאָס העכסטע געריכט בעטראַכטען דעם פּראָטעסט פון די מאָנאַרכיסטען געגען די וואַהלען צום סיים אין לאָדז.

אַלע וואַרשעווער קינאָס ווערען פערמאַכט

וואַרשאַ, 30. (טעלעפאָניש). אויף דער אַל־געמיינער פערזאַמלונג פון אַלע קינאָ־בעזיצער איז בעשלאָסען געוואָרען צוליב די גרויסע שטייערען צו פערמאַכען אַלע וואַרשעווער קינאָס.

ר. איזראַעל

ליבע און טויט

סענסאַציאָנ. ראָמאַן פון לאָדזער לעבען

(24

— סאָניע האָט געציטערט פאַר שרעק, איהר האָט זיך אויסגעדוכט, אַז אָט פערלירט זי דאָס בעוואוסטזיין און זי וועט ווידעראַמאָל אַזוי ווי מיט אַ יאָהר צוריק אריינפאַלען אין זיינע הענד, זי האָט געטראַכט ווי זיך אַרויסצובעקומען פון צימער.

סאָניע איז אַרומגעלאָפען איבער'ן טיש ווי אַ משוגענע און נירענבערג איז איהר נאָכגעלאָפען צעווילדעוועט ווי אַ חיה גרייט זיך צו וואַרפען אויף איין קרבן.

פּלוצלונג האָט אַדורכגעשניטען די לופט אַ לאַנגער פייף, נירענבערג האָט זיך אָפּגעשטעלט און מיט שרעק זיך אַרומגעקוקט איבער'ן צימער. דאָס קול וואָס ער האָט דערהערט איז געווען אַזוי באַהענט, אַז איהם האָט זיך אויסגעדוכט, אַז אימיצער איז פערהאַן אין צימער. ער האָט אָבער קיינעם נישט געזעהען, אויך סאָניע האָט זיך שטאַרק דערשראָקען, זי האָט נישט געוואוסט, וואָס דאָס זאָל בעדייטען, דאָס אַלץ האָט געדויערט נישט מעהר ווי עטליכע סעקונדען, די טיר האָט זיך אויפגעפּראַלט און צוויי פערדעקטיגטע פערשוינען האָבען זיך אַריינגעריסען אין צימער.

נירענבערג האָט זיך געוואָלט כאַפּען צו דער קעשענע, וואו ס'איז געלעגען זיין רעוואָלווער, ווי פּלוצ־לונג האָט זיך דערהערט אַ געשריי:

— די הענד אין דער הויך! קיין איין בעוועגונג זאָל מעהר נישט געמאַכט ווערען.

און שוין זענען צוויי רעוואָלווערען צוגעלעגט געוואָרען צו די שלייפען פון נירענבערגען און סאָניע, איינע פון די אונגעבעטענע געסט האָט פערשלאָסען די טיר הינטער זיך, בעת דער אַנדערער האָט טע־ראָריזירט סאָניען און נירענבערגען, צווינגענדיג זיי צו האַלטען די הענד אין דער הויך.

— וואָס ווילט איהר דאָ? האָט נירענבערג קוים אַרויסגעשטאַמעלט?

— וואָס קענען אַזעלכע מענשען ווי מיר וועלען, נישט מעהר ווי געלד. וועט אונזער דאָזיגער וואונש ערפילט ווערען האָבען מיר פערשטעהט זיך צו אייך קיין שום טענות מעהר און מיר וועלען נעלם ווערען, איבערלאָזענדיג אייך ווייטער אַליין,

— אָבער וואָס מעהר געלד, האָט דער אַנדע־רער זיך אָנגערופען, ווייל מיר ווייסען, אַז איהר זענט זעהר רייך.

— איהר פריילין, האָט דער ערשטער געזאָגט, קענט אַראָפּלאָזען די הענד און זיך אוועקזעצען אויף דער קאַנאַפּע, ווען מיר וועלען נאָר פערטיג ווערען מיט דעם דאָזיגען הערר וועלען מיר גלייך אוועק, איהר האָט אַבסאָלוט וועגען גאַרנישט צו שרעקען.

סאָניע האָט געפאָלגט און האָט זיך אַראָפּגע־לאָזען אַ דערשראָקענע אויף דער סאָפע.

אין דער דאָזיגער צייט איז נירענבערג דער־ווייל געקומען צו זיך און ער האָט זיך געווענדעט צו די אָנפאַלער. אויפ'ן גנבה'שען לשון:

— יאַטען, האַקט אָפּ פון משא ומתן, איהר זענט אַריינגעפאַלען צו אַ בלאַטען, נישט צו קיין „ווישישען", ווערט העזיג און זוכט מזל אַנדערשוואו

— האַקט נישט קיין טשאַיניק האָט איינער פון די אַריינגעקומענע געענטפערט אויף העמזעלבען לשון וואָס נירענבערג האָט אָנגעהויבען צו זיי צו רעדען, מיר האָבען גאַנץ גוט „צונג" בעקומען, איהר זענט דער רייכער סחור הענריק נירענבערג.

— בעסקים געדערעט, די יאָלדובקע זאָל נישט מבין זיין, האָט נירענבערג מיט די אויגען אָנגע־וויזען אויף סאָניען זאָל איך פּגרען אויב כ'זאָג נישט אמת, איך בין נישט קיין ווישישער און איהר האָט שלעכט אָנגעטראָפען.

— מיר האָבען אָבער איצט נישט קיין צייט מיט דיר צו רעדען, יאָלדיש'ע נשמה, דו האַלטסט אונז אויף כדי אונז צו פערשרעקען, גיב געלד, אויב נישט מאַכט מען דיך קאַלט.

נירענבערג איז געווען אין דער קלעם און ער האָט זיך געכאַפּט צו דער טאַש, כדי אַרויסצונעה־מען דעם טייסטער.

— נישט ריהרען מיט די הענד, האָט איינער פון די אָנפאַלער געזאָגט, דו זאָג נאָר וואו דו האָסט דאָס געלד און מיר וועלען דאָס שוין אַליין אַרויס־נעהמען, מיר וועלען זיך אַליין בעדינען.

— איהר וועט סוף כל סוף שלעכט אָפּשניידען יונגלעך. האָט נירענבערג געזאָגט און אָנגעוויזען די אָנפאַלער אין וועלכער טאַש ס'געפינט זיך זיין טייסטער. דער מיט'ן רעוואָלווער האָט אַרויסגענומען פון טאַש דעם טייסטער, דאַן איז ער צוגעגאַנגען צו נירענבערגס הינטער־טאַש און פון דאָרט אַרויס־גענומען אַ רעוואָלווער.

איצט האָט ערשט נירענבערג געזעהען וואָס ער האָט אָפּגעטון, אין טייסטער האָט ער געהאַט פערשידענע וויכטיגע דאָקומענטען, וועלכע האָבען בשום אופן נישט געקענט קומען אין פרעמדע הענד אַריין, ער האָט זיך געווענדעט צו די אָנפאַלער.

— גיט מיר צוריק די פּאַפּירען וואָס ליגען דאָרט אין טייסטער, דאָס געלד געהערט אייך.

— מיר האָבען איצט קיין צייט צו קלויבען און פערבערגען, אויב דו ווילסט צוריק בע־קומען די פּאַפּירען וועסטו אַזוי גוט זיין קומען מאָר־גען אין דער פריה מיט אַ גרעסערע „זמאַניע" אין דער מליבה אויף אַלעקסאַנדער גאַס אין באַלוט און דו וועסט זיי צוריק בעקומען.

— און איצט וועלען מיר רוהיג אוועקגעהען און אויב דו ביסט טאַקע אַ בלאַטער, וועסט דו דאָך נישט וועלען, אַז מ'זאָל דיך „צופּוצען" און וועסט נישט מעלדען דער פּאָליציי. אויב דו וועסט דאָס יאָ טון, וועלען מיר וויסען, אַז דו ביסט אַ „ווישישער"

— און דו האָסט דער עלטערער פון די אָנפאַ־לער זיך געווענדעט צו דעם יונגענמאַן, פיהר אַראָפּ דאָס פריילין און זעץ זי אריין אין אונזער אויטאָ, אַז ער זאָל זי אוועקפיהרען אין באַלוט אַריין און דאָרט זאָל דער שאָפער זי אַרויסלאָזען, וועט זי אויך פערשפּאָ'ען ווי אַלע ווייבער צו מאַכען אַ טומעל.

די אָנפאַלער האָבען אַריינגעלעגט די רעוואָל־ווערען אין די טאַשען און איינער פון זיי איז אַראָפּ אויפ'ן גאַס מיט סאָניען, דער אַנדערער האָט זיך אויך גרייט געמאַכט אוועקצוגעהען פון צימער, אַזוי רוהיג, אַזוי ווי ער וואָלט געווען איבער[illegible]גט, אַז נירענבערג וועט קיין געדרידער נישט מאַכען און וועט נישט וועלען רופען קיין פּאָליציי.

(פאָרטזעצונג קומט).

קינא-טעאטער
ZACHĘTA
26 זגערזשער 26
היינט און ווייטערע טעג!
גרויסער דאפעלטער פראגראם!!!
בעקאנטע פון שלאף-וואגאז
גרויסע עראטישע דראמע .·. אין דער הויפטראלע
MARLENA DIETRICH בעקאנט פון פילם „MAROKO"
„אבי געלעבט"
פרעכטפולע קאמעדיע .·. אין דער הויפטראלע
CHARLIE CHAPLIN
אנהויב פון די סעאנסען: אין געוו. טעג 4 נאכמ. שבת, זונטאג און יום-טוב — 12 בייטאג .·. דער זאל ווערט מעכאניש ווענטילירט

8-טובג, שטעפער-ארבייטער
אין צוזאמענהאנג מיט דעם נעכטיגען אנאנס פון ש. וואלמאן, אז ער דארף א נייער, מעלדען מיר, אז ביי וואלמאן קומט פאר א קאנפליקט, וואו די ארבייטער האבען פערשטרייקט, אזוי אז קיין שום שטעפער-ארבייטער איז נישט דערלויבט ארויפצוגעהן צו די ארבייט.
גלייכצייטיג מעלדען מיר, אז דאנערשטאג, ד. 4/VI, 7 אווענד קומט פאר א וויכטיגע פערזאמלונג פון אלע שטעפער-ארבייטער.
די פאך-קאמיסיע פון שטעפער-ארב. ביים לעדער-פאראיין, גדאנסקא 4.

א בעקערייי
איינגעריכטעט ערשטקלאסיג מיט 2 אויווענס — שפאט-ביליג צו פערקויפן. אינפ. ביורא „יוסטיץ" פאלודניאווא 8, פר. 1 שט.

טיכטיגע
אינקאסענטן-קעס
קענען זיך זאפארט מעלדען ביי זינגער, זגערזשער 56 פון 9—11 פריה

יעדער איינציגער
האט זיך איבערציינגט, אז פאר
מעבעל
דיוואנעס, פעלצען, נייה-מאשינען, גארדעראבען או"וו צאהלט די העכסטע פרייזען
א. ווייצמאן שענקעוויטש 23
טעלעפאן 191-00.
ביי מיר איז שטענדיג פערשידען געניצט מעבעל אין גוטען צושטאנד צו פערקויפען.

א קוואליפיצירטער
האנד-שפילער
(ריין) איז נויטיג פון זאפארט ביי בערגמאן אלטשטאדט 9. 3248

וויכטיג פאר זומער-וואוינונגען
עמפפעהלט דער ג' קונדשאפט א גרויסען אויסוואהל שעזלאנגעס, קארמעלען, צוקערלעך, האפלען צו לאדעס, מעלינגעס-זאפט פון אלע פירמעס ווי אויך אייגענע אויסארבייטונג
מ. ה. ווראבלעווסקי
נאוואמיעסקא 21.

קוואליפיצירטע
שניידער-ארבייטער
קענען זיך זאפארט מעלדען
ביי ניעדזשוויעדזש, נארוטאוויטשא 5.

גאנץ לאדז ווייסט שוין,
אז דעם שוויס פון די פיס בעזייטיגט נור דער בעוואוסטער פראשעק „ראדיקאל", אויך א גוט מיטעל צו וואנצען, ווערים, ווי אויך צו אדטשיקעס
צו בעקומען נור ביים ציישונגס-פערקויפער
גאלדבערג, פיעטריקאווער 21.
פרייז נור 30 גראשן

אכטונג, צוקערניקעס
און לעמאנאדע-פאבריקאנטן!
פערשידענע געשמאקען פון ערשטקלאסיגע פירמעס און אלע צובעהערען שטעל איך צו צו הויזיעצוועדער קוואנטום. קאנקורענץ-פרייזען.
מ. פיגולא, לאדז, אלטער מארק 3.

DR. MED.
L. Pikielny
אוראלאג
ספעציאל-ארצט פאר נירן, בלאז און אורין-קראנקה
NAWROT 8, tel. 2,19-90
נעהמט אן פון 4—7 אווענד.

Dr. MED. H. LUBICZ
ספ. פאר הויט, וועניריש און געשלעכטס קראנק.
צענעלניאנא 7 (פריהער 43). טעל. 132-41
עמפפאנגס-שטה'ן 8—10, 12—2, און 5—8, זונטאג און יו"ט 9—1, פאר דאמען בעזונדערער ווארטע-זאל.

Dr. Z. Rakowski
פאר אוירען, נאז-, האלז- און לונגען-קראנקהייטען
9 קאנסטאנטינער 9 טעלעפאן 127-81
שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אן אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 10 — 11 און פון 3—5

הלא, לעטניקעס!
לאזט נישט אייער פערמעגען אויף הפקר!
ווילט איהר האבען א רוהיגע זומער-וואוינונג, מוזט איהר זאפארט, איידער אייער פאמיליע פאהרט ארויס אויף דער נאטור, פאר מינימאלע קאסטן פערזיכערן אייער היים געגען גנבה און שרפה.
אינפארמאציעס ווערען ערטיילט אומזיסט
אין ביורא בוזין, לאדז, אנגראראווא 3 טעלעפאן 191-48 און ביי שלעזינגער, לאדז שרודמיעסקא 47 (פריהער נאווא-צעגעלניאנא 17, טעלעפאן 211-22. 2788

DOKTOR
H. WOŁKOWYSKI
4 צעגעלניאנא 4
פריהער צענעלניאנא 36) טעל. 216-90.
ספעציאל-ארצט פאר הויט- און וועניריש קראנקהייטען, מענער-שוועכע. אלע ארר אנאליזען, עלעקטראטעראפיע, בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען

Dr. med. J. Lubicz
כירורג-ארטאפעד
האט זיך איבערגעצויגען פון גדאנסקא 28 אויף פאלודניאווא 9, טעל. 183-17
קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער
אייגענע פראצאוניע פון זעמטליכע ארטאפעדישע אפאראטען, ווי: וקלאדקעס אויף פלאטפוסען, קינסטליכע הענט און פיס, גארסעטן א. ז. וו.
נעמט אן פון 2,30 ביז 4,30 נאכמיטאג.

DR. MED.
Haltrecht
ספעצ.-ארצט פאר הויט און געשלעכטס-קראנקה.,
נעמט אן פון 8 — 10 פריה און פון 6 ביז 8.30, און זונטאג פון 9 ביז 12 בייטאג.
פיעטריקאווער 10
נעמט אן אין לעטשניצע סאניטאס Śródmiejska 8
פון 1230 ביז 130 נאכמ.

Dr. med.
W. Eychner
גינעקאלאג-אקושער
זגערזשער 11
טעלעפאן 134—72
נעמט אן פון 2—3 נאכמ. און פון 7½—9 אווענד.

א האנד-נייער(ין)
ווערט פון זאפארט געזוכט
ביי ראזענצווייג, ווסכאדניא 40. 3266

א קוואליפיצירטער ארבייטער P. O.
ווערט פון זאפארט געזוכט. צו ערפאהרען ביי לוקאוויעץ, פאמארסקא 41a.

ס'ווערען געזוכט מיידלעך
צו נייהען, פון באלד געצאהלט. צו ערפאהרען ביי אייזענבערג, זאכאדניא 68. 3264

א כשר'ע ספר תורה'לע
אנ'אנטיק מיט אנ'ארון קודש ביליג צו פערקויפען גלייך צום לייענען. — צו ערפאהרען שמאלנא 24 פייגענבוים. 3251

אנ'אנשטענדיגער יונגע
וויל זיך לערנען דאס פליסיר- און דעקאטעזירפאך. — אפערטען פאר „פליסיר" אין אדמיג.

אנ'ארט צו שלאפען
פאר 2 אנשטענדיגע יונגעלייט איז אבצוגעבען. צו ערפאהרען פיעטריקאווער 33 אין 2-טען הויף, פארטער.

געוועזענער מיליטער-בעאמטער
ב. מאז
פיעטריקאווער № 10
שרייבט ביטעס און גיט געוויסענהאפטע עצות אין אלע
מיליטער-ענינים.

זיכערע הילף און א רפואה
אהז א אפעראציע, אן בלוט, אהז א מעסער און אהן בלוט-פערגיפטונג פאר קראנקע אויף קילעס פאר מענער ווייבער און קינדער. פערשידענע קאליקעס אין גוף פאר הויקערס און פיס

פערלאזט אייך נישט, ווייל דער ווינקעל-בראך ווערט גרויס אזוי ווי א מענשען-קאפ, אדער אזוי ווי א וואסער-פאן און עס פאלט ארויס אין דעם פוס און דער קראנקער איז אין א גרויסער סכנה דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראנדיג און שטערבליך. ספעציעל גומענע הייל-באנדאזשען אויסגעצייכענט גוט דורך גרויסע פראפעסארען מיט מיינע בעהאנדלונג און פון דייטשן פראפעסאר

דאקטאר בראכורמאנג בעזאמונגען ווכער דעם שווערסטן און געפעהרליכסטן ברוך. אויך פאר הויקערס לאמונגען מיט הייל-גארסעטען און אפאראטען פאר פערקרומטע פיס און פלאט-פוס ספעציעלע איינלאגען אין די שיך. קינסטליכע גומענע פיס און הענר, גומענע זאקען פאר די גרעסטע קראנקע אדערן.
עמפפאנגט פון 9 ביז 1 בייטאג און פון 3 ביז 7 אין אווענד.
ארטאפעדישע אנשטאלט
Specialist J. RAPAPORT Ortoped
von Lemberg Łódź, WOLCZANSKA 10,
tel. 221-77, front, parter.
בעמערקונג: דאס פערזענליכע ערשיינען פון די קראנקע איז אונבעדינגט נויטיג, דיפלאמען האבען אויסגעשטעלט פאלגענדע אוניווערזיטעטס-פראפעסארען: פראפ. ד"ר בעראנטש, פראפ. דר. י. מארישלער, פראפ. ד"ר בר. קיעלאנאווסקי און אויך אנדערע.
מיר נעהמען אויך אן פערזענליכע פון דער קראנקען-קאסע,
דאנקזאגונג.
זייט 20 יאהר האב איך געליטען אויף בידע זייטען אויף געשווילעכץ, אויף וואס כ'בין געווען 2 מאל אפערירט, חאטש אבער טרעגט דאס ה' י. ראפאפארט אין לאדז, וואולטשאנסקא 10, פיהל איך מיך ביים פולשטענדיג געזונט, א דאנק דעם פערלענגטען באנדאזש, וועלכער האט מיר דערהאלטען מיין געשווילעכץ, פאר וואס כ'דריק איהם אויס מיין הערצינסטע דאנקבארקייט.
Szulem Wallach.

„SANATO"
כירורגיש-וועכנעריז-אנשטאלט
אגראראווא 10, טעל. 213-57
1-טע און 2-טע קלאס
גינעקאלאגיש-וועכנעריז-אבטיילונג
ד"ר ש. איינער, ד"ר י. בוים, ד"ר רייטלער-סוריאנסקא ד"ר וו. אייכנער
פרייז פון א געבורט
אין 2-טע קלאס צוזאמען מיט פערהיטונגס-מיטלען
200 זל.
אויפזיכט איבערן קינד דר. י. פאלאסאוו
כירורגישע אפטיילונג פון ד"ר מעד. מ. קאנטאר
עמפפאנגס-שעה'ן פון 1 ביז 2 נאכמיטאג.
אויגען-אפטיילונג פון ד"ר מעד. י. קראוש
עמפפאנגס-שעה'ן פון 11 ביז 12 נאכמיטאג.

Dr. med.
M. Rosenthal
ספעציאליסט פאר אקושעריע און פרויען-קראנקה.
11-go Listopada 19 (קאנסטאנטינער)
telefon 223-34 טעלעפ.
נעהמט אן אין דער היים פון 4 ביז 7 אווענד און לעטשניצע „פאמאץ" ליפאנאווסקיעגא 1 (שלעקסענדערער-גאס) פון 1—2 נאכמיטאג.

Dr. med. NIEWIAŻSKI
ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער-שוועכע
אנדזשעיא 5, טעל. 159-40
נעמט אן פון 8—11 און פון 5—9 אוו.
זונטאג און יום-טוב פון 9—1 פארם.
בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען.

Doktór KLINGER
ספעציאל-ארצט פאר וועגער שע. הויט און האר-קראנקהייטען
ANDRZEJA 2, tel. 132-28
נעהמט אן פון 9—11 פריה און פון 5—8 אווענד און פון 1—2 נ"מ אין דער „לעטשניצע פעטריקאווער 62"

לעטשניצע פון דאקטוירים ספעציאליסטען
רענטגען-אינסטיטוט
און ערצליך-דענטיסטישער קאבינעט
זגערזשער 17, טעל. 116-33
ד"ר גאלדשטיין-פאלאק אויגען-קראנקה. פון 1—2
ד"ר וויינבערג אינערן, הערץ און לונגען פון 1—2 און פון 6—7
ד"ר יוסטמאן נערווען-קראנקה. פון 12—2
ד"ר סטופעל רענטגען פון 12—2 און 4—6
ד"ר פאפיערני פרויען- און געבורטס-הילף פון 11½—1
ד"ר קאנטאר כירורגישע קראנקה. פון 5—6
ד"ר ראקאווסקי נאז, האלז און אויערן-קר פון 10—11, 2—3 און פון 6—7
ד"ר ראזענצווייג קינדער-קראנקהייטען פון 11—12 און פון 4—5
ד"ר רוזשאנער הויט- און געשלעכטס-קר. פון 1—2
נ. ראזעס צאהן-ארצט פון 9—1
א. גראדזענטשיק צאהן-ארצט פון 3—7
צאהן-פלאמבירונגען, בעלייכטונגען, קראנען, מאסטען א.א.וו. ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געווארען א רענטגען-אינסטיטוט. — היילונג פון הויט-קראנקהייט פון קאפ (פארך) מיט רענטגען-שטראלען, פאר בעשטראלונג און דורכלייכטונג, קווארץ-לאמפען, דיאטערמיע, עלעקטריזאציע
אלע מעגליכע אנאליזען.
איינפירונגען נעגען שארלאך (שקארלאטין).
די לעטשניצע איז אויך אפען זונטאג.
וויזיטע איז שטאט.

PORADNIA
WENEROLOGICZNA
פון דאקטוירים-ספעציאליסטען
זאוואדזקא 1.
נאר פאר וועגערישע הויט-קראנקה. און מענער-שוועכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער. קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אוראלאגישע און נערווען-קראנקהייטען. קווארץ-לאמפ. עלעקטרישער הייל-קאבינעט ראסמעטיק.
— טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אווענד. —
פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכמ. נעמט-אן א פרוי-דאקטאר נור קינדער און פרויען
זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.
— בעזונדערער ווארטע-צימער פאר פרויען. —
וויזיט 3 זל.

אבאנעמענטס-פרייז: אין לאדז — 5 זל. א חודש מיט צושטעלען א היים; אויף דער פראווינץ 6 זל. א חודש אין אויסלאנד — 8 זל.
פאר'ן אינהאלט און טערמינען די אנאנסען איז דער פערלאג נישט פעראנטווארטליך. די אדמיניסטראציע איז אפען ביי טאג און ביינאכט.

אנאנסען-פרייז: פאר'ן טעקסט — 18 גר. פרייטאג און ערב יו"ט — 24 גר. אין דער זייט 8 שפאלטען
אין טעקסט — 40 „ „ „ „ 60— „ „ „ „ 4 „
נאכ'ן טעקסט — 12 „ „ „ „ 18— „ „ „ „ 8 „
מיליטער-שפאלט: ... דער שטאט 50 פראצ. טייערער. אויסל. 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען — 10 גר. א ווארט

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Zilberberg. Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.